

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 40—
za en mesec . . . „ 3,50
za Nemčijo ocelotno . . . „ 45—
za ostalo inozemstvo . . . „ 50—

V Ljubljani na dom:

za celo leto naprej . . . K 36—
za en mesec . . . „ 3—
v spravi prejemam mesečno . . . 2,50

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 8—
za Nemčijo ocelotno . . . „ 10—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12—

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostora)

za enkrat . . . po 50 v
za dva- in večkrat . . . „ 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostopna pettivrsta K 1—
Izhaja vsak dan izveniši nedelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna leina priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

„Vojaški domovi“.

Ne vemo, komu je prvemu prišlo na misel, naj bi se zidali vojaški domovi. Pravijo, da je to naša, avstrijska iznajdba. Na vsak način je misel zelo srečna, kar dokazuje že dejstvo, da se je takoj oprijela, razširila in je danes pred občinstvom in vojaštvom zelo popularna.

»Vojaški dom«! Vojak je nestalen element, danes tukaj, jutri tam, večni popotnik, nikjer doma. In ravno to je ena najbolj žalostnih strani vojaškega življenja. Vse se prestane, pravijo naši črnovojniki, le misel na dom, ta greni življenje. Če mož trpita in prezeba, če je deset ur s težkim tovorom na maršu in polega dneve in tedne brez dela v zakopih, če se potika po bolnišnicah in tujih mestih — to se mu še ne zdi najhuje. Kar najbolj pogreša, to je dom in domačnost, to so družinske vezi, pristrčni stiki s svojci, to so vsi tisti nešteti dušni in telesni blagori, ki jih Bog razliva nad vsakim poštnim domom, tudi najrevnejšim, nad vsako krščansko družino, tudi najneznatnejšo. V tem, da je vojak ločen od svojcev, s katerimi je skupaj delal, trpel, molil in upal, da ne diha več zdravega družinskega zraka, je tudi največja korenina vsega npravnega zla, ki se pase po vojašnicah in vojaških barakah. Zato so tudi vsi poskusi, da se razkuži ozračje po krajih, kjer se zbirajo vojaški brezdomovinci, bili le malo uspešni. Najzanesljivejše opore, družine, ni mogoče vojakom dati, ker jo je izgubil, ko je oblekel cesarsko suknjo, in jo najde tedaj šele, ko se zopet vrne med svoje.

Zelo dobra je bila torej misel, da se napravi vojakom vsaj nadomestilo za dom, če ne more imeti pravega doma. Na željo cesarja Karla I. so se začeli snovati »vojaški domovi« na vseh frontah. Takih naprav je sedaj skoro že tisoč in povsod so se dobro obnesle. Imeli smo priliko govoriti z mnogimi vojnimi kurati, ki domove oskrbujejo in ki niso mogli dovolj prehladiti blagodejnega vpliva teh zavodov. Prav tako so jih veseli preprosti vojak, saj v svojem »domu« najdejo domačo knjigo, znan časnik, prijateljsko družbo rojakov, telesnega okrepila, gorko peč, tam slišijo poučno predavanje in dobe razvedrila in zabave. V zadnjem času so se taki domovi jeli zidati tudi v zaledju, v garnizijskih mestih, kjer je tudi ob mirnem času nastanjenega več vojaštva. Če se ti zavodi ohranijo tudi po vojski, bo s tem dan prvi in najvažnejši pogoj, da se paralizira kvarni npravn vpliv vojašnice, kjer dobiva vojak vso vzgojo in omiko le od svojega korporala in narednika. Če se vpelje delo vojaških domov v pravo strugo, bi trditev, da so leta vojne službe za

duševni napredek vojaka brezkoristna, če ne celo škodljiva; ne veljala več tako splošno in brezpogojno kot doslej. Z dobro urejenimi vojaškimi domovi bi se dalo doseči, da bi vojak tista leta, ko živi ločen od doma, porabil razen za svoje vojaške vaje tudi za gospodarsko vzgojo in splošno prosvetni pouk.

Poročajo nam, da mislijo otvoriti tak vojaški dom tudi v Ljubljani. Ta institucija je za nas tem bolj važna, ker je namenjena domačim polkom, in obžalovati je le, da se ni akcija zanj že prej začela. Velikega pomena bi bil ta dom že sedaj med vojsko, ko toliko vojakov postopa po mestu brez prijatelja in pomoči, še večje pa pomena bi pa bila po vojski, kadar bi se naše vojašnice zopet napolnile s stalnimi prebivalci. Da se pa taka akcija uspešno izvede, je treba sodelovanja vseh činiteljev, vojaških in civilnih, vseh strank in narodnosti, časopisja in širokih slojev ljudstva.

Mimogrede pa moramo tukaj nekaj pripomniti glede »Odbora za vojaške domove v Ljubljani«. Kdor pregleda sestavo tega odbora, bo opazil, da je med vsemi 23 odborniki en sam pristaš S. L. S. V spremenjenih političnih razmerah na Slovenskem je taka sestava nevzdržljiva, ker bi se spodobilo, da bi S. L. S. imela, če ne toliko odbornikov, kolikor jih ima »Kmečka stranka«, pa vsaj toliko, kolikor jih imajo kranjski Nemci! Če torej »Odbor za vojaške domove v Ljubljani« želi, da sodelujejo pristaši S. L. S., kakor bi bilo prav in potrebno, če želi, da sodelujejo z njim glasila S. L. S., bi moral revidirati razmerja svojih odborniških mest ter očitno nesorazmerje izravnati.

Gosposka zbornica.

Gosposka zbornica je v seji 9. t. m. najnujnim potom rešila proračunski provizorij. Kot prvi je govoril ministrski predsednik dr. pl. Seidler. Napovedal je revizijo ustave in ponovil, kar je bil v tem oziru povedal v poslanski zbornici: narodom se dovoli avtonomija in samoodločba v deželnih mejah in v kolikor je združljivo z obstojem in razvojem državne celote. V teh mejah se bodo dale ustvariti tako nujno potrebne mirne razmere na Češkem in rešiti jugoslovansko vprašanje na način, ki bo popolnoma zadovoljil tudi državne interese. — Grof Meran je ukoril parlamentarne stranke, ki so vladi sredi vojne odrekale potrebna sredstva za vzdrževanje državnega gospodarstva; to da je bil revolucionarni čin in kot tak tudi mišljen. Svoj govor je zaključil z zahtevo po nemškem državnem jeziku, ki da mora priti. — Nato je govoril železniški minister ba-

ron pl. Banhans in naglasil, da železniški dohodki, kljub temu, da so razveseljivo narasli, niso v nobenem razmerju z izdatki. Opozarja na silno izrabljanje železnic kot izrazitega vojnega sredstva in na neizogibne težkoče, ki nastajajo iz tega civilnemu prometu na železnicah. Železniškemu osebju se niti od daleč ne more očitati kaka vnemarnost; nasprotno je to osebje storilo skoraj več, nego je v človeških močeh mogoče. To so opetovano priznali z najvišjega mesta, kakor tudi vrhovno armadno poveljstvo. Končno naznanja, da je vsled pooblastila vrhovnega armadnega poveljstva in na posebno željo cesarja Karla odredil, da pridejo sedaj na prvo mesto transporti živil. — Grof Des Fours se je z ozirom na namero, da se tisti polki, ki so se v vojni posebno odlikovali in imeli posebno težke izgube, med temi nekaj slavnih alpskih polkov, pošljejo v ozadje na daljšo okrepitev, — zavzel za to, da naj se poskrbi, da bodo ti polki tudi res čutili, da so na oddihu. — Proračunski provizorij je bil sprejet neizpremenjen.

Novi rudarski zakon.

Stari rudarski zakon iz leta 1854. jamči prostost rudarstva vsakemu. K rudam prištevajo v širšem smislu tudi premog. Zemljiški posestnik ni obenem lastnik onih rudnin, ki se nahajajo pod njegovim posestvom. Vsak je imel pravico iskati rudo tudi na tujem posestvu, samo nekaj formalnosti je bilo treba izpolniti. In če je rudo dobil, so mu dali pravico kopanja oziroma pridobivanja. Poleg splošne vsakemu dostopne pravice iskanja je pa tudi še posebna pravica za posamezno osebo v natančno določenem ozemlju, vodoravnem krogu s premerom 425 metrov. Če si je kdo hotel zagotoviti večji obseg, o katerem je mislil, da je v njem dosti premoga, ga je moral pokriti na to, da noben drugi ni mogel priti blizu ali vmes. Če je potem s poskusi dožgal, da je premog res v zemlji in da se splača dobivati ga, so mu na prošnjo dovolili kopati ga in sicer tako, da je dobil okoli podzemne točke, kjer je dožgal nahajanje premoga, eno ali več »jamskih mer« (Grubenmaß). Jamska mera je vodoravno ležeč pravokotnik s površino 45.116 kvadratnih metrov. Pri globljih plasteh ali polah premoga se podeli pravica pridobivanja na eno točko do osem jamskih mer, skupina se imenuje potem »jamsko polje«. Tako prosto iskanje je bilo večkrat predmet živahne trgovine.

Da se pridobivanje premoga izplača, mora obsegati jamsko polje 200 do 600 hektarov. Ker pa je bilo mogoče dobiti okoli ene točke kvečjemu osem jamskih mer, to je 36 hektarov, je marsikdo za na-

pravo jam itd. investiral deset milijonov kron in še več, pa je imel le še razmeroma majhen del potrebnega jamskega polja. Šele polagoma, pogosto po več letih, si je priboril še ostale dele. Večkrat so bile pa že prvotne naprave tako drage in s toliki težkočami zvezane, da se ni izplačalo delati naprej.

Novi vladni načrt pridržuje pravico iskanja in pridobivanja premoga izključno le državi. In sicer dobi ona tako 200 do 600 hektarov, če je le na eni točki dokazano nahajanje premoga. Država sme pridobivanje premoga na svojih poljih, začasno in proti odškodnini prepustiti zasebnikom. Za zasebna polja je določen prehodna doba in sicer takole: Kdor je dobil pravico pridobivanja do 20. januarja 1909, jo obdrži še osem let potem ko prenehajo izredne po vojski povzročene razmere; kdor pa po 20. januarju 1909, jo pa obdrži še dve leti. Po preteku omenjenih dob pa pripade vse državi. Seveda se do sedanjih lastnikov premogokopov silno jezijo in zvijajo na vse strani, pravijo, da je ta rop, računajo, da osem let nikakor ne zadostuje itd. Seveda, v teh kratkih osmih letih oni milijarderji ne bodo mogli izčrpati vseh premogokopov in premoga na kupičiti doma, da ga vsak teden dražje prodajo. Ljudstva ne bodo mogli več tako izžemati kakor so ga dosedaj in to jih boli.

Vedeti moramo, da je pravico rudarstva imela prej le država in da jo je polagoma odložila, skoro popolnoma pa leti 1854. Zato pa tudi vladni načrt pravi: »Pod zaščito rudarske pravice se je premožarstvo silno razvilo; ta razvoj je v pretežni meri koristil privatnikom — židovskim kapitalistom namreč —, državni obrat je ap zaostal: l. 1854. je znašal 76% l. 1913. pa samo še 4. Država je dala tako važen del ljudskega premoženja kakor je premog brezplačno iz rok v prilog zasebnemu kapitalu; sedaj je pa primorana kupiti večji del premoga, ki ga potrebuje lastne gospodarske namene, pri privatnih podjetjih. V tem oziru ima seveda prav, saj jemlje samo to nazaj, kar je enkrat brezplačno izročila.

Cela vrsta določb pa govori o pravicah, ki jih daje država deželam. Vzrok imamo iskati predvsem v glavnem namenu načrta: okrepiti skupnogospodarske produkcije s pomočjo večjih upravnih enot. Zato se dovoljujejo deželam tudi izjeme, ki jih ima sicer le država sama.

Važno za vrtnicev beguncev.

Dne 28. svečana se je sestal na zahtevo poslanca Fona begunski odsek državnega zbora, da se posvetuje o resolucijah imenovanega poslanca, ki smo jih objavili

LISTEK.

Nevidni človek.

Angleški spisal H. G. Wells. — Prevel I. M. (Dalej.)

X. Mr. Marvel obišče Iping.

Potem ko se je prva burna panika poglegla, je Iping začel misliti. Dvom je iznenada vzdignil svojo glavo — nekam neraven dvom sicer, ne docela gotov svoje podlage, pa vzlic temu dvom. Tako lahko je ne verjeti v nevidnega človeka, in tiste, ki so ga v resnici videli izginiti v zrak ali ki so čutili moč njegove roke, se je moglo naštetiti na prste obeh rok. In od teh prič je kmalu zmanjkalo Mr. Wadgersa, ki se je umaknil nepremagljivo za ključavnice in zapahne svoje hiše, Jaffers pa je nezavesten ležal v posebni sobi »Pri konjiču«. Velike imajo čisto manj učinka na ljudi, nego in nenavadne ideje, presegajoče izkušnje, manjši, bolj otipljivi povodi. V Spingu je bilo vse pokonci in vse je bilo praznično oblečeno. Že dober mesec so nestrpno pričakovali binkoštnega ponedeljka. Proti poldnevju so se začeli celo oni, ki so verovali v nevidnega, poskusno udajati svojim malim zabavam meneč, da je za vedno odšel. Dvomljivcem pa je že služil za šalo.

Vendar so bili ljudje — dvomljivci in verujoči vsi enako — nenavadno družabni ves tisti dan.

Na Haysmanovem travniku je bil postavljen šotor, v katerem so Ms. Buntingova in druge gospe pripravljale čaj, mejtem ko so zunaj otroci nedeljske šole pod šumnim vodstvom gospoda kaplana in gosposdičen Cuss in Sackbut igrali razne igre. Ni dvoma, da je bila rahla nemirnost v zraku, pa ljudje so bili povečini tako pametni, da so prikrivali vse domišljene bojazni, ki so jih obhajale. Na vaški zelenici se je nagnjena vrh, po kateri se je mogel vsakdo, držeč se za ročaj na škripcih, naglo spustiti proti nekakemu zeblju na drugi strani, kmalu precej priljubila med odrasčenimi, enako tudi gugalnice in kosovo igrišče. Bila je tudi promenada in parne orglje pri majhni vrtilnici so polnile zrak z ostrim vonjem po olju in enako ostro godbo. Klubovi člani, ki so bili zjutraj v cerkvi, so nosili sijajne rdečezelene društvene znake na prsih, in nekateri bolj gizdavi so si okrasili klobuke s svetlobarvastimi trakovi. Stari Fletcher, ki je imel jako stroga načela o praznikovanju, je bil videti skozi jasmin ob svojem oknu ali skozi odprta vrata, ko je stal lepo na deski, ki jo je podpiralo dvoje stolov, in je belil strop svoje sprednje sobe.

Okrog štirih je prišel od planjave sem neki tuiec v vas. Bil je majhne, čokate po-

stave z nenavadno zanikrnim klobukom, in je bil videti precej upehan. Lica so mu bila zdaj močno napihnjena zdaj zopet upadla. Pegasti obraz mu je bil plašen, in gibal se je z neko upirljivo naglico. Ob vogalu pri cerkvi je zavlil v stran in naravnal svoje korake proti »Konjiču«. Med drugimi se tudi stari Fletcher spominja, da ga je videl, in na tega starega gospoda je njegova čudna nemirnost tako vplivala, da mu je v nepaznosti steklo nekaj belila po čopiču dol v rokav njegovega jopiča, ko ga je bil opazoval.

Ta tujec je po opazovanjih lastnika kokosovega igrišča očitno govoril sam s seboj in Mr. Huxter je opazil isto. Ustavil se je ob stopnicah pri »Konjiču« in je imel, kakor pripoveduje Mr. Huxter, po vsej priliki hud notranji boj, predno se je mogel pripraviti, da je stopil v hišo. Navsezadnje je vendar stopil na stopnice in Mr. Huxter ga je videl, da se je okrenil na levo in odprl vrata v posebno sobo. Mr. Huxter je slišal glasove iz sobe in od bare, ki so opozarjali človeka na njegovo zmoto.

»Ta soba je zasebna!« je rekel Hall in tujec je nerodno zaprl vrata ter odšel v baro.

Čez nekaj minut se je prikazal iznova, brišoč si usta z zadnjim delom roke, z neko mirno zadovoljnostjo, ki je naredila nekaj utiska na Mrs. Huxterja, kakor se sodi. Postal je za nekaj trenutkov, se ozi-

ral okoli sebe, in potem ga je Mr. Huxter videl oditi na čuden skrivnosten način proti dvoriščnim vratom, proti katerim je bilo obrnjeno okno posebne sobe. Po kratkem obotavljanju se je tujec naslonil ob enega bangarjev, izvlekel iz žepa kratko lončeno pipo in se pripravil, da si jo nabaše. Pri tem delu so se mu prsti precej tresli. Nerodno si jo je prižgal, sklenil roke in začel malomarno kaditi, a to malomarnost so njegovi hitri pogledi po dvorišču docela na laž postavljali.

Vse to je Mr. Huxter gledal skozi izložbeno tobačno okno in čuden obnašanje tega moža ga je nagnilo, da je še nadalje oprezoval.

Zdajci se je tujec vzravnil pokonci ter je vteknil pipo v žep. Nato je zginit na dvorišče. Mr. Huxter je, spoznavši da je bil priča majhne tatvine, takoj skočil izza prodajalne mize in stekel na cesto, da prestriže tatu. Medtem pa se je Mr. Marvel zopet prikazal, s klobukom po strani in tremi knjigami, ki so bile skupaj zvezane — kakor se je pozneje pokazalo, z župnikovimi naramnicami — v eni roki in veliko culo v modrem prtju v drugi. Kakor hitro je ugledal Huxterja, je zasopel, se obrnil naravnost na levo in se je podal v beg. »Ustavite tatu!« je zavpil Huxter in jo vdrl za njim.

Utisi in občutki Mrs. Huxterja so bili živahni na kratki. Videl je tatu tik pred

svoj čas. Poslanec Fon je obšerno poročal, a po sklenjeni debati se je izkazalo, da odsek ni sklenjen. Zato se je sklicala nova seja dne 6. sušca. Tudi ta seja je bila neuspješna; razen tega pa so manjkali zastopniki železniškega in finančnega ministrstva; ti dve ministrstvi bi se bili morali izkazati o resolucijah. Izvolil se je zato pododsek, v katerem se bo lažja dosegla sklepčnost. Vendar pa je zastopnik ministrstva notranjih zadev podal glede resolucije važne izjave, iz katerih se razvidi, da je vlada vsaj v nekaterih ozirih ugodila zahtevam beguncev.

Sekeljski svetnik dr. Montel iz ministrstva notranjih zadev je izjavil tako-le: Izdala se je te dni naredba, po kateri za potne legitimacije beguncev kategorije A (iz nepoškodovanih krajev) ni več potreba dovoljenja okrajnega glavarstva domovine niti dovoljenja vojaške oblasti. Potne legitimacije izdaja torej od sedaj naprej okrajno glavarstvo bivališča, kjer begunec stanuje sedaj. Za kategoriji B in C ostajajo v veljavi stari predpisi.

Ministrstvu je težko v tem trenutku preinikati kraje iz kategorije A v kategorijo B. Vendar pa bo povprašalo pri namestništvu v Trstu za mnenje v tem pogledu in bo potem odločilo.

Samo po pomoti so železnice omejile prosti prevoz begunskega blaga na 100 kg oziroma 500 kg. Ta določba je imela samo pomen, da so železnice morale blago do te teže prevažati, ne da bi smele zahtevati odškodnino od države. Izdal se je zato ukaz, da morajo železnice sprejemati vse begunsko blago brez kakršnekoli omejitve na določeno težo; ako presega teža begunskega blaga 100 oziroma 500 kg, dobijo železnice za to plačilo od države.

Begunci imajo seveda po postavi tudi pristojevo po železnici. Večje postaje, ki imajo na razpolago karte za najdaljše proge, izdajajo vozne liste do domovine, manjše postaje pa samo do zadnje postaje lastne proge. Često se pa dogaja, da begunci izročijo na prvi postaji vsa priporočila, za pristojo vožnjo in nimajo potem priporočila, ko prestopijo na drugo železnico. Begunci naj torej pazijo, da izročijo na postaji, kjer dobijo listek samo za eno progo, tudi samo priporočilo za pristojo vožnjo na tisti progi; druga priporočila naj shranijo!

Dalje se je odredilo, da se odpravi begunsko blago naravnost od prve do zadnje postaje, tako da beguncem ne bo treba med potjo skrbeti, da preide blago z ene železnice na drugo, ker potujejo priporočila z blagom vred naprej.

Najvažnejša pa je izjava v sledeči točki: Urad za prehrano stoji sedaj na stališču, naj begunci jemljejo s seboj živeža, kolikor morejo, ker se je prepričal, da je aprovizacija v domovini pomanjkljiva. Beguncem se torej ne sme več jemati na postajah živeža, kajti beguncem moramo biti le hvaležni, če so si prihranili toliko živeža, da bodo mogli z njimi izhajati več časa. — Prihodnja seja pododseka bo dne 13. t. m. Dostavimo še to, da je vojni minister sporočil poslancu Fonu, da begunci, bivajoči začasno v domovini, ki želijo obiskati svoje v zaledju, dobe prehodnico (Passierschein) z veljavnostjo treh mesecev, ki se pa da brez težave tudi podaljšati.

Podružnice Slov. Straže na delo!

seboj, ko je drvel proti cerkvenemu vogalu in proti planjavi. Videl je vaše zastave in zabave in le enega ali dva obraza, ki sta bila obrnjena proti njemu. Na ves glas je še enkrat zakričal: »Ustavite tatule! in jo vrlo udaril dalje. Komaj pa je naredil deset korakov, ga je nekaj na skrivnostni način zgrabilo za bedro in potem ni več tekel ampak letel z neverjetno hitrostjo po zraku. Naenkrat je videl tla tik zraven svoje glave. Cel svet se mu je zdel, da se je razblinil v milijon vrtničastih svetlobnih lis in »nadaljni dogodki ga niso več zanimali«.

XL. »Pri konjičku«.

Da se jasno razume, kaj se je zgodilo v krmi, se moramo vrniti nazaj do trenutka, ko je Mr. Marvel prišel do obližja Mr. Huxterjevega okna.

Ravno tisti čas sta bila Mr. Cuss in Mr. Bunting v posebni sobi. Resnobno sta razmotrivala čudne dogodke tistega jutra in z Mr. Hallom dovoljenjem natančno preiskovala reči nevidnega človeka. Jaffers je deloma okrevljal od svojega padca in se je podal v spremstvu svojih prijateljev domov. Raztreseno neznančvo obleko je pospravila Mrs. Hallova, ki je tudi zopet uredila sobo. In na mizi pod oknom, kjer je neznanec imel navado delati, je Cuss našel tri debele knjige v rokopisu z napisom »Dnevnik«.

»Dnevnik« je dejal Cuss, položivši knjige na mizo. »No, zdaj bomo vsekakor nekaj izvedeli!« Župnik se je upiral z rokami ob mizo.

(Malic.)

Naša cenzura.

V zadnjem času so začele naše cenzurne oblasti zopet neverjetno paševati. To početje pa tudi vir, kateremu se imamo zahvaliti zanj, označuje »Arbeiterzeitung« tako-le:

Nesramnost cenzure presega vse meje. Danes je bila tako prdrzna, da je interpelacijo, ki so jo stavili socialno demokratski poslanci v stvari postopanja z vračajočimi se vojnimi ujetniki, skoraj docela potlačila. Kdo ji je dal to pravico? Tu moremo študirati obljube grofa Togenburga, ali bolje, kako jih drži. Kakor znano, je trdno in sveto obljubil, da se bo vojni nadzorstveni urad odpravil in naredil konec sramotnemu gospodarstvu tega anonimnega tajnega sodišča. Namesto tega je ustanovil »interministerialno komisijo« in ta vodi sedaj cenzurno oblast vojne nadzorstvenega urada dalje! Dan na dan ima prdrznost, da ukazuje zaplenjati ali pohabljeni poročila o sejah poslanske zbornice in število njenih prepovedi doslega že mnogo stotin! »Interministerialna komisija« se imenuje, toda odgovoren za vse te podlosti cenzure je gospod notranji minister, brez čegar avtorizacije vendar vse to ritje po poročilih o parlamentu niti mogoče ne bi bilo. In samo ničvreden izgovor je, da se vrše te zaplembe samo zaradi nepatriotičnih besed, katerim da se žal v avstrijskem parlamentu govorniki ne izogibljejo, in da sili na zaplembe edinole ozir na inozemstvo. To je kratkoinmalo laž, ki se spozna že iz tega, da zadavljajo prepovedi nemško-meščanske patriote skoraj še bolj nego n. pr. Čehe ali Jugoslovane! Saj je bila n. pr. včeraj prepovedana natančna objava interpelacije dr. Stözlza, tega vzornega in mojstrskega patriota! Resnica je, da se kratkoinmalo potlači vse, kar se v interpelacijah navaja tožba in pritožba, in da se to godi le zato, da bi avstrijsko prebivalstvo o grehih lastne uprave ne izvedelo preveč. In to si da poslanska zbornica dopasti! Ko mine kriza, se bo z vlado že govorila resna beseda.

Druga nesramnost, ki se ji cenzura tačas z vžitkom udaja, je, da zaplenja vsako kritiko proti rajhovsko-nemškemu imperikalizmu. Niti proti zadnjemu pohodu na Finsko, s katerim se je Nemčija očividno postavila na stran tuje meščanske vlade, se očitno vmešala v razmere drugih dežel, niti proti temu se ne sme na Dunaju izreči odkrita beseda! Sedaj je skoraj tako, kakor da bi bili razen dunajski podrejeni tudi še berlinski cenzuristi! V tem oziru so zaplembe v naši polemiki proti gospodu Stolperju posebno značilne. Gospod Stolper je bil kakor znano ponovil bedarijo, da je grof Czernin pohod v Ukrajino odklonil samo zato, ker je to zahtevala »Arbeiterzeitung«. Temu nasproti smo nato hoteli pibiti, da je utegnil grof Czernin vdeležbo na slavnih roparskih pohodih le tudi iz stvarnih razlogov odkloniti; toda ker s tem nemškemu podjetju morda nismo izkazali tistega brezpogojnega občudovanja, do katerega ima kakor povsodi, tako tudi na Dunaju pravico, se je pojavilo potlačilo. Spoštovanja do nemškega imperializma se tudi indirektno ne sme nihče dotakniti! Gospod Stolper je nato produciral lastno besedarijo, da je Czerninova mirovna politika oslabila odločnost avstrijskega prebivalstva in poostrihla notranjopolitične težave. Temu nasproti smo hoteli povedati, da je le mirovna politika, ki avstrijsko prebivalstvo še kviško drži, toda ker ob tem nismo kazali zadostnega občudovanja do politike gospoda generala Hoffmanna, je bila celo obramba avstrijske mirovne politike zaplenjena! Nad vsem stoji pač obveznost, da se nemškega imperializma nihče niti z besedo ne dotakne! Sedaj torej čisto natančno vemo, kje je vir vseh teh sramotnih šikan in zakaj smo poleg domače cenzure dobili takorekoč še berlinsko v prenešenem delokrogu. Pa sedaj, ko povsodi gospodari sablja, so vse obljube, da bo cenzura postala dostojna, razpršene in pozabljene!

Zunanjemu ministru smo stvarni položaj natančno obrazložili; toda malo imamo upanja, da bi se škandal odpravil. Doba samostojne politike grofa Czernina je pač minila, in to čutimo sedaj tudi na tem poprišču.

Tako toži »Arbeiterzeitung« o dunajskih razmerah. In vendar je znano, da ima ravno ta list med vsemi v Avstriji največ svobode. Nekateri pravijo, da zato, ker da je glasilo tajne vlade, trobilo tistih resnic, ki se jih Czernin v svojih lastnih listih ne upa razglasiti. A če je že na Dunaju tako, kaj naj rečemo šele mi, na primer v Ljubljani, kjer je cesar v daljavi in Bog v višavi?

Pismo iz Zagreba.

Hrvatski se sabor u pomanjkanju podnesaka i zakonskih osnova, o kojima bi imao raspravljati, odgodio do 14. o. m. j. ne bi li za ovo vrijeme uspjelo ipak nešto skalupiti, da se kako tako zaposli narodno oće, da javnost vidi, da sabor ipak, makar kako tako radi. Inače u svemu uz naš

sabor baš kao i bez njega. On danas nije drugo nego glasači stroj, koji glasuje po zapovijedi iz Pešte i budno pazi, da ne bi nešto učinio, što ne bi bilo po volji Wekerleu. Naša koalicija u tome je osobito ravna i sve pazi, da joj ne izmakne tlo iz pod nogu. Po gotovo sada spremna je na sve, gdje se nalazi još uvijek u stadiju krize. Glasine o krizi još uvijek ne prestaju, što više kao da od dana u dan kriza postaje akutnijom, pa da nije daleko čas, kada će ban Mihalović i opet na ladanje, da se bavi ekonomatom, a ne politikom, za koju iskreno govoreći nije dorasao, a opet se okružilo s jednim Kriškovićem, koji strepi nad svakim i najmanjim slobodnim glasom. Frankovci ma da su na svom vijeću na usta dr. Milobara izjavili, da oni ne će koalicii više konkurirati, čini se da ipak iz prikraja vrlo budno paze i željno očekuju što skoriju promjenu, nadajući se još uvijek, da će biti pozvani k jaslama. Ma koliko god uvjeravali, da su se okanili zaplotnjačstva, nitko im ne vjeruje, a to tim više, što se zna, da su si u najnovije doba znali prokričiti i put do samog ministra za Hrvatsku Unkelhause- ra, koji je bio do nedavna sklon koalicii, a čini se da u najnovije doba upotrebljava frankovce kao svoje oružje u makinacijama protiv Mihalovića. Sama stvar postaj to vjerojatnijom, kada se zade, da su frankovački specijalisti u mešetarenju dr. Sachs i dr. Frank nedavno bili kod Unkelhause- ra s njime poverljivo vijećali. Ova činjenica najbolje ilustrira frankovce. Od nekog doba njihov je organ »Hrvatske« postao pisanjem osobito zagrijan za katoličanstvo, što više trubili su, da su se riješili dr. Sachsa, a kad tamo dr. Sachs, ortodoksn židov, i dalje u njihovo ime radi i pregovara. Ta napokon to i ne može drugačije da bude, jer kad bi se frankovci riješili Sachsa, značilo bi to, da su izveli operaciju na svom mozgu i odstranili još najzdraviji dio istoga.

Frankovci i koalicija u jednom su ali složni i to u pobijanju jugoslavenskog pokreta. Dok frankovci na najbjesomučniji način denunciraju in harangiraju, dotle koalicija, budući u posjedu vlasti, radi na svoj način. Posve se pouzdano zna, da je koalicijska vlada rezervatnim putem zabranila svim općinskim zastupstima, da se nemaju izjavljivati za jugoslavensku deklaraciju. I to bi mogla biti točka, gdje bi se koalicija u najgorem slučaju našla u zagrljaju s frankovcima. Ta brat brata u nevolji nadje.

Žalosna je pojava, da se jače diže liberalizam, koji preko svojih organa a putem socijalističkih uskoka želi izazvati nekakav kulturkampf. Iskreni patriote, koji u tome vide naručenu stvar, da se razbiju narodni redovi, s pravom se greže vele, da je ovaka osveta narodu boljševistvo najgore vrsti.

Naša akademska omladina složna se našla u radu za narodnu stvar, ali i ondje kao da su počeli prevladavati kulturni momenti, koji bi bili kadri pomutiti zajedničku slođu. Tako se liberalna nacionalistička omladina prigodom habilitacionog predavanja svećenika dr. Zimmermana spremala na demonstracije, ali je na koncu učenicim razlaganjima mladog učenjaka ostala tako frapirana, da je i sama pljeskala. Ove pojave u koliko su god opasne i moguće bi škoditi općoj stvari, ipak u velike ne zabrinjuju, jer je takovih pokušaja bilo već opetovano puta, ali nisu nikada slavili pobjede. Uzdamo se, da će ovaj put najmanje uspeti, a to tim više, jer svatko osjeća, da su to pokušaji, kako bi se ovim putem razbili narodni redovi. Oni, koji su zvani, da u ovim osudnim časovima vode narod, toj raboti ne će nasjedati, već se udariti svojim putem. Etna.

Rekvizicije sena in slame na Štajerskem.

Poslanci dr. Verstovšek, Roškar, Pišek, Brenčič in tovariši so vložili naslednjo interpelacijo:

Od urada za ljudsko prehrano v letu 1917 predpisani deželni kontingent je znašal 4550 vagonov slame, dalje 350 vagonov sena, 112 vagonov slame za državno konjarno, 32 vagonov krme, 80 vagonov slame kot rezerva za dunajsko mesto za krmla, to je takozvani dunajski kontingent. K temu pride še od c. kr. namestništva preračunjeni kontingent, tako da znaša celotni deželni kontingent približno 3500 vagonov sena in 4000 vagonov slame.

Vsega skupaj so do 14. februarja nabrali 2066 vagonov sena, 532 vagonov slame. Rekvizicije v posameznih okrajih jasno dokazujejo, kako nepravilno in neenakomerno postopajo c. kr. oblasti s slovenskim prebivalstvom.

Pred vsem moramo pibiti dejstvo, da je slovenski del dežele leta 1917. obiskala izredno huda suša, med tem ko sta srednja in gornja Štajerska imeli dovolj dežja. Vsi merodajni krogi so priznali, da spodnjoštajerski okraji ne morejo dati zahtevanega kontingenta in da imajo celo za lastno živino premalo krme. Pri rekviz-

iciji niso tega dejstva prav nič upoštevali, nastopali so z brezobzirno strogostjo proti slovenskemu kmetu.

Primerjajmo v odstotkih, koliko so dali posamezni okraj gornje, srednje in spodnje Štajerske: Gornja Štajerska: Bad Aussee 15 odstotkov predpisane množine, Bruck 74 odstotkov, Gröbmung 29 odstotkov, Judenburg 26,9 odstotka, Knittelfeld 42 odstotkov, Ljubno 54 odstotkov, Liezen 26, odst., Mürrzuschlag 70,9 odst.. Srednja Štajerska: Deutschlandsberg 13,4 odst., Feldbach 12,9 odst., Gradec okolica 113,9 odst., Hartberg 13 odst., Lipnica 11,5 odst., Cmurek 13,8 odst., Radgona 16 odst., Voitsberg 37 odst., Weitz 11,8 odst. Sp. Štajerska: Celje 46 odst., Konjice 74,1 odst., Ljutomer 82,7 odstotkov, Maribor (okolica) 112 odst., Ptuj 116 odst., Braslovce 65 odstotkov, Brežice 48 odst., Slovenjgradec 41,2 odst.

Pred kratkim so naznanili, da morajo v deželi dobiti še 5000 vagonov sena in nad 1700 vagonov slame. Namestništvo namerava izdelati načrt, po katerem bodo spravili skupaj še primanjkuje kontingent, ne glede na to, koliko so posamezni okraji že dali.

Odločno ugovarjamo proti sovražnemu postopanju namestništva in njegovih organov napram slovenskemu prebivalstvu dežele in zahtevamo enakomerno in pravično razdelitev kontingenta, pri čemer se mora vpoštevati lanska suša na Spodnjem Štajerskem in dosedanje rekvizicije.

Zato vprašamo:

1. Ali je vladi znano navedeno krivično nastopanje c. kr. namestništva v Gradcu proti slovenskim kmetom?

2. Ali je vlada voljna odrediti, da se bo z ozirom na še dobavljeno množino in na obstoječo veliko pomanjkanje krmi vsaka nadaljna rekvizicija opustila?

Dunaj, 6. marca 1918.

Podpisi.

Iz Idrije.

V nedeljo, dne 3. marca, se je vršil nekak šod samo za rudniške uslužben- ce, katerega je sklical in na katerem je poročal rudniški predstojnik dvorni svetnik Billek. Tolmačil mu je rudniški uradnik g. Vidic. Razkladal je, kaj je storil za rudnik, kako da je deloval za ureditev plač (ugovori delavstva), a ko je prešel k aprovizaciji, je prišlo do hrupnih ugovorov. Poročal je, da ima rudnik naročene vagon maš, katere pa ne puste čez ogrsko mejo (ugovori: krompir ni zmrazil na Ogrskem, marveč par ur od Idrije v Rov- tah po vaši krivdi!). Ker se ljudstvo ni pomirilo, je šod zaključil in šel k izhodu, katerega je razburjeno ljudstvo zajezilo. Ne smemo prezreti, da sta govorila tudi predsednik in tajnik krajevnega odbora in g. Vidmar, kateri je predlagal zaupnico krajevemu odboru, cesar pa ni dosegel, pač pa nasprotno. Po shodu so napadali naše može, češ da so oni tega krivi in da so resolucijo, sprejeto 17. januarja na shodu pri Didiču, vrgli v koš, da so se jo bali poslati v javnost. Resnici na ljubo pribijemo, da je bila 18. jan. poslana na uredništvo lista »Slovenec« naslednja resolucija, katere pa uredništvo ni sprejelo:

Blagorodnemu gospodu Josipu Gostinčarju državnemu poslancu!

Podpisana »Strokovna zveza del. erar. rud. v Idriji« je sklenila na svojem obćnem zboru dne 6. in na javnem shodu dne 17. prosinca t. l. Vam podati naslednje zahte- ve s prošnjo, da jih predložite na pristojna mesta:

1. 125odstotno zvišanje vojnih doklad, ki so se pripoznale delavstvu z odlokom ministrstva javnih del z dne 19. julija, št. 2387, naj se tudi da mesto 30 odst. na zaslužek.

2. Napredovanje v višje stopinje plačilnika naj se že enkrat uredi, da dobi vsak, kar mu pristojna po službenih letih.

3. Ker so oproščeni dohodninskega davka državni uradniki kakor tudi državni uslužbenci, mislimo, da s tem večjo pravico prosi delavstvo te ugodnosti, katere država delavstvu ni naklonila.

4. Po večini vsa privatna podjetja preskrbujejo svojemu delavstvu kurjavo in razsvetljavo, tega pri našem c. kr. rudniku ni, dasi je sredi gozdov in poseduje erar več električnih central. Delavstvo, oropano servitutnih pravic eraričnih gozdov, mora plačevati za drva iz gozdov visoke cene c. kr. gozdnemu erarju; sicer pa ima le malokdo toliko sreče, da jih dobi. Uradniška stanovanja krasi lestenci z žarnicami, nam rudarjem treba sedaj oh pomanjkanju petroleja o mraku snat hoditi.

Zato prosimo, naj preskrbi oziroma oskrbi za nas erar drv in da napraviti elek. razsvetljavo po vseh rudniških stanovanjih.

5. Delavstvu naj se za 125 odstotkov zviša normalna plača, ki bo vsaj malo odgovarjala sedanjim dražninam.

6. Erar naj preskrbi delavstvu za zadostna živila. Delavec, ki je razen svoje službe navezan, da hodi drva v gozd napravljat, nima nič manj naporno in ne-

varno delo kakor v jami, in to pri hrani: 6 kg moke na mesec, že dva mesca nobene masti, 8 kg krompirja letošnjega pridelka za preteklo leto, ta mesec 1 kg na družino, samci nič, nekaj kilogramov repe in korenja, torej toliko hrane za človeka, kolikor komaj zadostuje za kokoš ali zajca, nikakor pa za delavca v zaduhlem zraku pod zemljo, v žgalnici in po plinivih ostrupljenem mestu. Če bi imelo delavstvo vsaj najpotrebnejšo hrano in drva, je jasno, da bi mu preostajalo več moči za izvrševanje svoje službe in s tem bi imel erar sam dobiček.

7. Ker so pri tukajšnjem rudniku uslužbeni delavci sami domačini in okoličani, nevešči razen materinščine kakkega drugega jezika, si usojamo prositi, da se nastavi uradništvo, s katerim bomo lahko občevali brez tolmačev.

8. Delavstvo nujno prosi, da se da rudniškemu dvornemu svetniku Josipu Billeku zaslužen pokoj ali da se prestavi. Da so njegove moči izčrpane, čutimo najbolj delavci, kar iz zgoraj stojičih točk 1. do 6. lahko vsak izprevidi. Kake težkoče dela delavcem, ki se vrnejo iz vojne službe, ker si gotovo niso zaslužili s tem, ker so sledili klicu svojega vladarja in domovine! Zato s takim uradnikom v pokoj in na to mesto moža, ki bo imel srce za delavstvo.

9. Delavstvo se pridružuje interpelaciji, katero ste vložili zaradi ponemčevanja naše dežele in ker še ni nič boljše, Vas prosimo, zastavite vse moči, da se to doseže.

V Idriji, dne 17. prosinca 1918.

Ta resolucija je dala povod zgoraj omenjenemu shodu, na katerem je hotel dvorni svetnik Billek od delavstva dobiti zaupnico. Videl je na svoje oči, kako delavstvo misli o njem.

I. dr. Krekov dan.

Kranj, 10. marca 1918.

Jugoslovanska strokovna zveza je sklenila, da imenuje svoje celodnevne socialne tečaje, ki jih svojim članom priredi, svojemu slavnemu ustanovitelju v spomin dr. Krekove dneve. Celodnevne tečaje je uvedel v naši jugoslovanski katoliški delavski demokraciji rajni dr. Krek, po njegovi inicijativi so se izvajali; sam je imel leta in leta v Ljubljani pozimi socialne tečaje vsak teden po en večer; izven Ljubljane jih je pa prirejal Jugoslovanska strokovna Zveza. Vojska je to kulturno smotreno delo prekinila, a hvala Bogu: letarjijo, ki je nastala vsled vojske, je naša delavska organizacija preživela. Načelstvo gorenjskega okrožja J. S. Z., predseduje mu urednik »Mladosti« Anton Komljanec, je v tem kratkem času, odkar deluje, ustvarilo v Kranju eno najmočnejših skupin J. S. Z. in s smotreno agitacijo zelo okrepilo skupno J. S. Z. v Stražišču. Zeleno je, naj bi se mladi člani J. S. Z. živeli v duha naše organizacije, da bi se v strokovnem oziru izboljšali. Sporazumno z načelstvom J. S. Z. je priredilo gorenjsko okrožje danes v Kranju: prestolici naše Gorenjske, I. dr. Krekov dan. Otvoril in vodil je poučni tečaj okrožni predsednik urednik Komljanec. Predavalo se je dopoldne in popoldne. Moškerc je govoril o dr. Krekovem delu posebno z ozirom na delavski stan. Podal je tudi zgodovinski pregled o razvoju jugoslovanske katoliške delavske demokracije. Urednik Vrtovec je predaval o temeljnih načelih demokracije. Podal nam je lepo sliko o socialnem stanju v dobi pred Kristusom in o socialni evoluciji, ki jo je katoliški nauk krščanske pravice in ljubezni proti duhu sebičnega individualizma povzročil. Popoldne je poročal urednik »Jugoslavana« dr. Jež o delavski zakonodaji. Predavatelj nam je poročal o pravnem duhu v poganstvu, povedal kako da je katoličanstvo preobrazilo svet po načelih krščanske pravičnosti, opisal vpliv humanistične in luteranske dobe, ki je dovela do tiste individualne sebičnosti, vsled katere trpi še danes svet. Podal nam je pregled sedanje delavske postavodaje; opozarjal, da se mora zastareli poselski red preosnovati; obrtni red in postavbe o delavskem zavarovanju nam je podrobneje razložil. V diskuziji je Moškerc opozarjal na praktično važnost J. S. Z. s posebnim ozirom na pravno varstvo in na izboljšanje delavskih razmer. Predsednik Komljanec je zaključil z lepim govorom I. dr. Krekov dan J. S. Z., v katerem je opozarjal, da tvorijo jedro in temelj naše organizacije zvestoba naši katoliški veri, boj sebičnosti in ljubezen do našega jugoslovanskega naroda. Temelj šolanju članov J. S. Z. v Kranju in v Stražišču se je danes zgradil; s predavanji se bo poskrbelo, da se šolanje izpopolni.

Naše šolsivo v Istri.

Oprtali, Istra.

Dne 5. ožujka 1918 u jutro obdržavao se je izbor za provincijalne pučke škole u Šterni, po podne istog dana u sv. Luciji kod Oprtlja a dne 6. ožujka 1918 u Livadama. Uspeh bio je neočekivan i sjajan. »Zora puca, bit će dana.«

U Sv. Luciji kod Oprtlja jednoglasno glasovali su roditelji za hrvatsku školu za oko 200 djece, a u Livadama za 182 djece isto za hrvatsku školu, dok su u Livadama za talijansku školu četiri osobe glasovale samo za šest djece. Polag broja djece dužne polaziti školu moralo bi se u Livadama otvoriti četverorazredna provincijalna škola, a u Sv. Luciji kod Oprtlja trostrazredna škola. Do sada u mjesnoj općini Oprtali već imademo tri provincijalne hrvatske pučke škole i to u Zrenju, Topolovcu i Gradini, k tome još u župi Zrenji dvije hrvatske škole i to u Pregari i u Saležu, dok u cijeloj mjesnoj općini Oprtali postoji jedna sama talijanska provincijalna pučka škola u Oprtlju sa oko 60 djece. Bilo bi već vrijeme, uz ostalo već poznato, uz takve dokaze hrvatstva općine Oprtali, da visoka c. k. vlada u Trstu već jednom, raspusti općinsko zastupstvo u Oprtlju, koje se je znalo uzdržavati samo podmićivanjem, terorizacijom i kapitalizmom, te jednom zamjeniti sa osobama hrvatske stranke kao voditeljima općine Oprtali.

Posebnu pačo važnost dajem izboru otvorenja hrvatske škole u Šterni, gdje su se našle samo dvije osobe, koje su glasovale za talijansku školu. To je prva provincijalna hrvatska pučka škola u sudbenom kotaru Buje. Led je i u tom kotaru probijen, pa će primjer Šterne znati i drugi krajevi sudbenog kotara Buje slijediti te stanovnici svuda zahtijevati provincijalne pučke škole u svom hrvatskom jeziku. Prošlo je vrijeme obzira i bojazni pred Talijanima. Napose glede izbora u Šterni moram priznati, da me je iznenadio njihov poštivotni i narodni nastup. Tako može nastupiti samo narod, svjestan svog hrvatskog osvjedočenja. Općina Grožnjan, kam spada Šterna, prem da je znala za taj izbor te se nije po nikome dala zastupati u komisiji, upravo za taj dan dala je oglašiti, da će se dijeliti hrana aprovizacije (valjda u nadi, da će time uspjati nekoje osobe odalečiti od izbora) te sam talijanski općinski tajnik Grožnjana voditelj provizacije došao je u Šternu agitirati protiv hrvatskoj školi, ali narod uvjeren kamo to smjera, radije odlučio se je, da vrši svoju narodnu dužnost. Takvoj karakternosti naroda divim se i skidam kapu, te ugledali se i drugi u njihov primjer.

Na koncu opažam, da su se napose žene, koje su glasovale u ime odsutnih muževa, u Šterni, Sv. Luciji kod Oprtlja i u Livadama krasno ponijele, jer su svuda skoro u potpunom broju pristupile k izboru. Pitao sam ih, zašto to, a one mi odgovorile: »E gospodine, nikada nijesu nas osobno pripustili k izborima, pa htjele smo pokazati, da znamo i mi biti narodne i svoju dužnost vršiti.«

U narod za narod.

Vojna poročila.

AVSTRILJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 9. marca. Uradno:

Pri Balti u Ukrajini so čete, ki prodirajo, da zavarujejo železniško progo Kovel-Odesa, razkropile močnejše tolpe. Na italijanskem bojišču na raznih točkah živahnejši artiljerijski boji.

Dunaj, 10. marca. Uradno:

Nobenih posebnih dogodkov.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 9. marca. Veliki glavni stan:

Zapadno bojišče. Živahno obojestransko pozvedovalno delovanje je povzročilo vzhodno od Merckenna, ob houthoulskem gozdu, severozapadno od Gheluvelta in na severnem bregu Lysa srdite pihalne boje. Ujeli smo mnogo vojakov. Na več krajih povečan topovski boj, ki se je zvečer poostiril posebno ob flanderski fronti in severno Scarpe. Na fronti nemškega cesarjeviča in vojvode Albrehta je oživelo bojno delovanje le v malo odsekih. V povračilo za sovražno metanje bomb na odprta mesta Frier, Mannheim in Pirmasenz dne 19. n 28. februarja so naša letala v noči od 8. na 9. t. m. zopet napadla Pariz in dosegla dobre uspehe.

Vzhodno bojišče. Boji s tolpami severno in južno od Birzule (ob progi Zmerrinka-Odesa). Tolpe smo razkropili.

Berlin, 10. marca. Veliki glavni stan:

Zahodno bojišče. Vojna skupina kraljeviča Rupreta. Angleži nadaljujejo svoje poizvedovalne napade. Močnejši oddelki so napadli južno od Monchyja; več mož smo ujeli, ko smo jih odbijali. Zvečer se je zopet streljalo.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča. Naskakovalne čete so vpadle severno od Reimsa v sovražne jarke, vrnilo so se iz njih z ujetniki. Na obeh straneh Ornesa so se živahneje bojevali.

Vojna skupina vojvode Alberta. Severnozahodno in zahodno od Blamonta so Francozi živahno streljali. Po pripravljenem obstreljevanju s topovi, ki je trajalo več ur, so napadli popoldne močni sovražni oddelki med Ancervillerjem in Baudonvillerjem; vdrli so deloma v naše prednje jarke. Vsled naših protisunkov se je sovražnik umaknil v svoje izpadne postojanke. Virtemberške naskakovalne čete,

pasavska deželna bramba in metalci plamenov so vpadli jugozahodno Marchkircha v francoske postojanke, kjer so ujele 36 mož.

V zadnjih dveh dneh smo sestrelili 28 letal in en pritrjen zrakoplov. Skupina, ki ji poveljuje Boelke, je sestrelila svojega 200. sovražnika.

Ludendorff.

Mirovna pogajanja.

Mirovna pogajanja z Rumunijo.

Bukarešt, 9. marca. Včeraj se je vršila v gradu Cotroceni plenarna seja mirovne konference pod predsedstvom prvega bolgarskega delegata Tončeva. Tončev je izražal željo, naj se pogajanja čim bolj pospešijo. Rumunski prvi delegat se je pridružil tej želji. Nato je delegat Argentojanu predlagal, naj se mu čim prej pismeno naznani vse posamezne zahteve zveznih držav, da more o njih osebno poročati vladi. Tozadevna poročila je prejel Argentojanu včeraj in odpotuje danes z njimi v Jaš. Vrne se zopet v torek. Med tem se bodo vršila neobvezna posvetovanja z ostalimi člani rumunske delegacije.

Spopolnjevalna mirovna pogodba med Nemčijo in Rusijo.

Berlin, 9. marca. (Kor. ur.) »Nord-deutsche Allgemeine Zeitung« je objavila besedilo izpopolnjevalne mirovne pogodbe med Nemčijo in Rusijo, ki obsega deset poglavij, ki obravnavajo:

1. Obnovev diplomatskih in konzularnih zvez. 2. Obnovev državnih pogodb. 3. Obnovev zasebnih pravic. 4. Nadomestilo za civilno škodo. 5. Zamenjava vojnih in civilnih ujetnikov. 6. Skrb za tiste, ki se vračajo nazaj. 7. Pomiloščenje. 8. Postopanje s trgovinskimi ladjami in s plovnim tovorom, ki so se sovražniki prilastili. 9. Organizacija Spitzberškega Arhipela. 10. Končna določila, ki pravijo, da se izpopolnilna pogodba uveljavlja istočasno z mirovno pogodbo.

Trockij odstopil.

Petrogradska agentura poroča: Na 7. periodičnem zboru stranke boljševikov je govoril Trockij o vojski in o miru. Izjavil je, da kot ljudski komisar za zunanje reči odstopi. Angleški listi poročajo, da so se sovjeti v Petrogradu in v Moskvi oklenili Ljenina, ki dela na to, da bi se vojska ne nadaljevala. Glavni odbor sovjeta je v torek sklenil, naj se konča državljanska vojska, naj se spravijo z Ukrajino in s kozaki, katerim poveljuje general Aleksejev. Odstopila sta poleg vrhovnega poveljnika Krilenka tudi Muravjev in Antonov, ker sta se zavzemala za nadaljevanje vojske proti Ukrajini in proti kozakom.

Naši v Seretu.

Iz vojnega tiskovnega stana poročajo 9. t. m.: V smislu določil preliminarnega miru z Rumunijo izpraznjujejo Rumuni od 7. t. m. dalje doslej zasedene dele Bukovine. Za njimi prihajajo lastni oddelki in 7. t. m. je en avstro-grški bataljon ob navzočnosti divizijskega poveljnika vkorakal v Seret.

Lord Cecil o Japonski.

London, 9. (K. u.) Lord Robert Cecil je izjavil: Japonska je neodvisna suverena država, ki bo kot taka nastopila tako, kakor se bo zdelo njej prav. Presenečen bi ne bil, če bi z ozirom na razvoj dogodkov želela, da v svojo lastno korist in v korist zaveznikov odpošlje čete, da zabrani ponemčevanje Sibirije. Osebno bi to pozdravil, če bi Japonska kot pooblaščenca zaveznika postopala. Ne moremo si resnično predstavljati, kako resno da se vpliv Nemčije v Rusiji širi. Zdi se, da osredotočuje pozornost javnosti pred vsem vprašanje, če more dobiti Nemčija iz Ukrajine živila. Ne vem, če to more, ne vem tudi, kaj da Nemčija zasleduje. Njena politika zasleduje velikanski načrt, da si naj osvoji svet.

Poglejmo na zemljevid, da vidimo, kaj da je že storila. Vzela je baltiske dežele skoraj do Petrograda. Poslali so čete na Aland in se s Finsko tako pogodili, da ji Nemčija določuje zunanjo politiko. Poslali so se dejansko cele ruske obali Vzhodnega morja, le v Arhangelsku in na Murmanskem obali je pustila Rusiji še dohod k morju. To je Nemčija dejansko izvedla.

Na jugu je zasedla Nemčija Odeso, ali vsaj dela na to, da jo zasede; istočasno je zahtevala, naj se vrnejo pristanišča na vzhodu in pri Črnem morju Turčiji. Nemčija dela na to, da nadomesti bagdadsko železnico z novo progo proti vzhodu čez Kavkaz in skozi severno zahodno Perzijo. Zavestno ali nezavestno so jo boljševiki najpotelejše zanima, so po nemški pogodbi zopet izročili Turčiji. Ni še dolgo, ko smo poslali malo vojaško odposlanstvo, ki naj bi bilo vdrla čez Baku in Kavkaz, a to so boljševiki sporazumno z nemškimi in turškimi agenti zabranili. Oddelek je bil dva ali tri tedna tam, a odrezan je bil od vsa-

ke zveze, ker so uničili pri Tiflisu brzojavne zveze. Zemljevid vam pove, kakšne strašne osvojevalne načrte še Prusi zasledujejo. Izjaloil se je načrt, da bi Francije uničili, pač pa še vedno po načrtu osvojujejo vzhod; to zdaj Nemčija zasleduje. Vse, kar se govori o pokretu v Nemčiji v demokratski smeri, ni verjetno. Vojaška nadoblast nad nemškim ljudstvom zdaj še ni omajana. Iz kakšnega naslova naj bi Nemčija ne poizkušala, da vdere v Sibirijo, kakor je to drugod storila? Poroča se nam, da organizirajo nemške ujetnike v Sibiriji in da so poslali tja nekega pruskega generala, ki naj to delo izvede. Če poročilo morebiti ni resnično, je le z ozirom na dogodke umljivo. Postopali bi zelo nemumno in zločinsko, če bi vsega ne storili da preprečimo ta nemški načrt.

Prav bi postopali, če si poiščemo pomoči našega japonskega zaveznika v zadevi kjer more le ona in nihče drugi pomagati. Prepričan je, da če poverijo zavezniški Japonski nalogo Rusiji proti Nemčiji pomagati, bo to nalogo zvesto in učinkom izvedla. Ne dvomim, je zaključil minister, da bi odgovorni ljudje v Rusiji pozdravljali pomoč Japonske proti nemški nevarnosti.

Politične novice.

+ V Škofiji Loki je manifestacijski shod za jugoslovansko deklaracijo sijaino uspel. Navzočih je bilo nad 1000 ljudi. Predsedoval je župan Hafner, govorili so posl. Jarc, dr. Triller, urednik Smodej iz Celovca in župnik Finžgar. Za dr. Krekov spomenik in za stradalajoče begunce se je nabralo ob tej priliki 300 K.

+ Ministrski svet. Dunaj, 9. marca (Kor. ur.) Danes zvečer se je vršil pod predsedstvom ministrskega predsednika dr. pl. Seidlerja daljši ministrski svet, katerega so se udeležili vsi člani kabineta.

+ Ogrski ministri na Dunaju. Dunaj, 9. marca. Ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle je imel tukaj daljši razgovor z dr. Seidlerjem. Na Dunaj so došli ogrski naučni minister Apponyi, ogrski minister za prehrano princ Ludovik Windischgraetz in ogrski honvedni minister Szurmaj, katerega je cesar skupno z dr. Wekerlon sprejel v avdijsenci.

+ Asquith o Hertlingovem govoru. V Cuparju na Škotskem je govoril Asquith pred svojimi volilci o mirovnem vprašanju in rekel: Grof Hertling četvere Wilsonove splošne predloge načelno sprejema: izraz »načelno« odpira vrata mnogim dvomnostim. Govornik primerja ta načelni sprejem z mirovnimi pogoji, ki so se vsilili Rusiji. To niso mirovni, temveč kapitulacijski pogoji. Kdo bi mogel po čitanju teh listin še dvomiti, kaj bi pomenila nemška zmaga za Evropo in celi svet? Da naredim le en primer: Kakšna bi bila usoda Belgije, če bi Nemčija kdaj prišla do tega, da bi zapadnim velesilam po vzoru brest-litovskih pogojev narekovala mir?

Mirovna pogodba centralnih držav z Rusijo gre za osvojitvami. Koristi in želje ruskih obkrajnih narodov vpoštevajo le s praznimi besedami. Mislim, da mora ta pogodbo ratificirati državni zbor, v čegar zapisnikih je, če se ne motim, famozna mirovna resolucija iz julija 1917. Prizadevanja vreden je le mir narodov in ne vlad ali parlamentov. Gotova vprašanja morajo vsekakor priti v razsojo pred konferenco. Tako n. pr. teritorialne pridobitve Velike Britanije v vojni. Z Wilsonom pa opozarjam na to, da obstoja med temeljnimi vprašanji miru solidarnost in medsebojna odvisnost. Ti problemi se ne da rešiti v Hertlingovem smislu. — V angleški spodnji je izjavil Mac Kenna, da nima sovražnik nikjer na svetu zasedenosti koščka angleške zemlje. Zavezniki so zato nasproti sovražniku v ugodnem položaju. Britanski narod je odločen, nadaljevati vojno, dokler ne uresniči svoje prvotne namere.

+ Clemenceau o vojni in miru. V francoski zbornici je odgovarjal ministrski predsednik Clemenceau na neko interpelacijo v zadevi Bolo paše: Vojujemo se za svobodo in republiko. Moj edini cilj je, ohraniti moralo Francije v krizi, kakršne še ni nikdar poznala in jo srečno privedi iz nje. Pravijo, da potrebujejo skorajšen mir. Tudi jaz sem za mir in zločin bi bil, misliti na kaj drugega. Toda z besedami o miru se pruski militarizem ne da zadušiti. Moja formula za notranjo politiko se glasi: Vojujem se, in za zunanjo: Vojujem se! Z zavezniški skušam ohraniti zaupanje. Rusija nas je izdala. Vojno bomo nadaljevali do zadnje četrt ure, kajti ta četrt bo naša. — Zbornica je nato s 400 proti 75 glasovom izrekla vladi zaupnico.

Veliko manifestacijsko zborovanje se vrši v nedeljo, dne 17. marca ob 3. uri popoldne v Zalcu v spodnjih prostorih »Hmeljarne«. Govorita poslanca dr. Korollec in dr. Ravnharja. Ta dan bo dan manifestacije za ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Srbija ne misli na poseben mir. Srbsko poslanstvo v Londonu je izdalo naznanilo, v katerem odločno dementira vse vesti o namerah Srbije, da sklene poseben mir, kakor tudi s tem v zvezi stoji o Pasičevem odstopu kot popolnoma neresnične.

Najbolj nevaren in najbolj brezmišeln mir. O miru z Rusijo piše v »Vossische Zeitung« nemški državni poslanec Maks Cohen tako-le: »Nikdar se niso še na tako kratkoviden način igrali z varnostjo in bodočnostjo nemškega naroda, nikdar ni bila bolj brezmišeln in v popolnem nepoznavanju svetovno političnih razvojnih tendenc že omahujoča nadvlada Anglije bolj podprta, kakor potem tega mirovnega sklepa, ki mora vreči Rusijo za nedogleden čas v vrste naših najzagrizenejših sovražnikov. Sedaj razpolagajo zopet angleški državniki z orožjem za vzdrževanje evropskega ravnovesja, in sicer v taki meri, kot sami niti v sanjah niso mogli slutiti. Na britskih otokih bodo sedaj z manjšo skrbjo zrlji v bodočnost. Ta mir, ki se zdi na zunaj marsikateremu tako sijajen, more biti samo premirje, kateremu bodo brezpogojno sledile nepregledne vojaške odredbe v svrhu zopetne pridobitve izgubljenega in obrambe pridobljenega. In to kljub izrednemu izčrpanju vseh na vojski udeleženih sil. Nemška politika je zavrgla in zamudila to izredno ugodnost svetovno-političnega položaja, ki se nikdar več ne povrne. Temnejša kot kdaj prej stoji sedaj po koncu vojske z Rusijo nemška bodočnost pred nami. Eno, kar je glavno, se nemški politiki ni posrečilo, razbiti proti nam naperjeno koalicijo. In nemško ljudstvo bo moralo hudo trpeti za to, kar je zamudila in izgubila kratkovidnost nemških vodilnih državnikov med to težko svetovno vojno dobo. Resničnost opomina nemškega državnega kanclerja Bismarcka, ki je svaril, naj se ne postopa z Veliko Rusijo kot »caput mortuum« — mrtvo državo, bomo še velikokrat dovolj bolešno občutili.

Deklaracija, Jugoslovanski klub in S. L. S.

Jugoslovanskemu klubu so došle sledeče izjave za deklaracijo: V seji dne 3. februarja 1918 se je občinski odbor občine Boračeva pri Ljutomeru soglasno izrekel za deklaracijo Jugoslovanskega kluba.

433 žen in deklet občine Zgonik pri Nabrežini se je izrekel z izjavo z dne 15. febr. 1918 za deklaracijo.

351 mož in fantov ter 264 žen in deklet občine Logarjenci pri Ljutomeru je podpisalo izjavo za majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba.

Za izjavo Jugoslovanskega kluba se je izrekel z dopisom z dne 23. febr. 1918 544 oseb občine Mala Nedelja pri Ljutomeru.

Staršinstvo občine Prejani je v seji od 24. febr. 1918 sprejelo izjavo, v kateri je izrekel popolno zaupanje jugoslovanskemu klubu, proseč ga, da zastavi vse svoje moči v dosedaj te opravičene naše zahteve, ter se izrekel za majniško deklaracijo.

Odbor občine Dole pri Litiji je v seji dne 13. jan. 1918 izrekel svoje soglasje z majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba in povrh tega je še podpisalo 535 občanov iste občine enako izjavo ter jo vposlalo potom županstva Jugoslovanskemu klubu, kateremu istočasno popolno zaupanje izreka.

Občinski odbor Novacerkev pri Celju je v svoji seji dne 2. marca 1918 soglasno sklenil se pridružiti izjavi jugoslovanske deklaracije. Katoliško kmetijsko bralno društvo v Štarem trgu pri Slovenj Gradcu se je na svojem običnem zboru dne 24. svečana enoglasno pridružilo deklaraciji Jugoslovanskega kluba ter je izrekel popolno zaupanje poslanecem tega kluba, osobito pa njegovemu načelniku dr. Korošcu.

Železničarji vseh kategorij postaj Kilove-Opatija (35 podpisov), Rakek (44 podpisov), Postojna (104 podpisov), Zagorje-Sava (10 podpisov), Trbovlje (52 podpisov) so se potom izjave z dne 4. marca 1918 izjavili solidarni z majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba, ker le v zedinjenju Jugoslovancov leži spas in boljša bodočnost Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Občinski odbor Žice pri Mariboru zahteva, da se prejkorej združijo vsi Jugoslovanci v samostojno jugoslovansko državo v smislu deklaracije Jugoslovanskega kluba, ker vidi edino v tem rešitev slovenskega naroda.

Krajni šolski svet Sv. Martin ob Paki je v svoji redni seji dne 2. svečana 1918 soglasno sprejel predlog, v katerem se pridružuje z navdušenjem majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba, in izreka zaupanje vsem poslanecem tega kluba.

Občinski odbor Pušenci pri Ormožu je sprejel v seji dne 17. febr. soglasno resolucijo za deklaracijo Jugoslovanskega kluba, ter je izrekel klubu popolno zaupanje.

Občinski odbor občine Sv. Krištof pri Laškem je v seji dne 17. febr. 1918 enoglasno sklenil, da se pridruži deklaraciji Jugoslovanskega kluba ter izreče temu popolno zaupanje.

Občinski odbor občine Kovor na Gorenjskem je v seji dne 3. febr. 1918 enoglasno sklenil, da se pridruži deklaraciji Jugoslovanskega kluba.

Potom upravnega odbora občine Nabrežina z dne 23. febr. 1918 je vposlalo 296 žen, deklet, mož in fantov iz Nabrežine izjavo, v kateri izražajo, da se s celim srcem pridružuje ideji nepozabnega dr. Kreka, in majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba za ujedinjenje slovenskega, hrvaškega in srbskega naroda.

Potom župnega urada Črnomurja pri Ptujju je vposlalo 92 mož in mladeničev ter 242 žen in deklet trške občine Ptujška gora izjavo, v kateri se pridružuje klicu trepetih milijonov po skorajšnjem miru, ne miru sile, ampak pravice, sporazumljenja in popolnega samoodločevanja vseh narodov. Dalje zahtevajo, da se prejkorej združijo vsi Jugoslovanci monarhije v smislu deklaracije Jugoslovanskega kluba.

V seji dne 24. febr. je občinski odbor občine Moravče enoglasno sklenil izreči vsem poslanecem Jugoslovanskega kluba popolno zaupanje in iskreno zahvalo za njihovo neumorno delovanje ter se pridružiti deklaraciji Jugoslovanskega kluba.

Občine Zabovci, Bukovci, Prvenci, Markovci in Borovci pri Ptujju so enoglasno v svojih izjavah z dne 30. jan. 1918 izjavile se deklaraciji Jugoslovanskega kluba pridružiti.

Občinski odbor Kanderše pri Litiji je sklenil v seji dne 17. febr. 1918 se pridružiti majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba ter mu izreči za neustrašno požrtvovalno delo svojo zahvalo.

Občinski zastop občine Rogoska gorica pri Celju je v svoji seji dne 10. febr. svečano soglasno sklenil, da odobrava majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba ter mu izreče svojo zahvalo in zaupanje za dosedaj odločni njegov nastop.

Člani načelstva in nadzorništva posojilnice na Frankolovem pri Celju ugovarjajo pri skupni seji dne 3. marca najodločnejše proti neiznos nadutosti Vsenemce, ki odrekajo vsem narodom razen sebe pravico do svobode in življenja. Pridružujejo se izjavi majniške deklaracije Jugoslovanskega kluba in prosijo istega, naj se ne da pri obrambi pravic zatiranega jugoslovanskega prebivalstva vplati od nobenih groženj vsenemške besnosti in gluposti, v svesti, da za njim stoji kakor en mož vsi zavedni Jugoslovanci.

Primorske novice.

p Vojaška cenzura. Dne 10. t. m. se je vsled odredbe merodajnih vojaških mest zopet uvedla vojaška cenzura tudi v političnih okrajih Trst, Koper, Tržič na Primorskem, Gradiška, Sežana, Gorica, Tolmin kakor tudi v sodnem okraju Buije. Z označenim dnem so stopile zopet v veljavo cenzurne določbe, ki so prej obstojale. Pisma je treba predajati odprta; na pisma kakor tudi na druge pisemske-poštne pošiljke se mora napisati ime in naslov odposiljatelja. Pismena poročila na poštah spremennih, poštah nakaznicah, poštah-hranilnicah položnicah in v zavetih (ne pa v vrednostnih pismih) so prepovedana.

p Poštna vest. Z dnem 11. marca t. l. se razširi službeni delokrog pri poštah uradih Ogle, Cervinjan, Fiumicello, Pieris, Terzo in Villa Vicentina na promet z vrednostnimi pismi in z zavetki. Za zavetke se omeji najvišja teža na 10 kilogramov in označba vrednosti na 100 kron.

p Voditelji briških županstev in njih kmetovalci, zbrani dne 3. marca 1918 na sestanku v Kojškem, predlagajo vladi sledeče resolucije: 1. Odobravajo v vsem obsegu in se pridružujejo sklepom županov goriškega dežele z dne 15. in 16. februarja t. l. 2. Konstatirajo dejstvo, da so Brici najbolj trpeli vsled sovražniške invazije in so vsled tega najbolj potrebni najhitrejše pomoči, ker ne preživljajo skoraj izključno vinogradništvo in pa sadjarstvo, a oboje je sedaj za večje število let uničeno v vzhodnem delu popolnoma, a v zapadnem deloma vsled naših lastnih ter sovražniških obrambnih naprav in vojni posledic. 3. Povdarjamo nujno skrajno potrebo, da se polaga večja skrb obnovitvi vinogradov ter sadovnikov in zahtevajo v ta namen: a) ustanovi naj se v Brdih cepilni zavod za trte; b) zbrise naj se vsa brezobrestna posojila za obnovitev vinogradov, ki so bili uničeni vsled vojnih nezdov; c) pozdravljajo z veseljem načrt gospoda Ripperja, ki stremi za tem, da se vnovčuje briška vina na združni podlagi; d) ustanovitev vzajemne združne kleti se mora izvršiti na briškem ozemlju; e) ustanovi naj se v Brdih večja sadna drevesnica; f) preskrbi naj se brezplačno za vse po vojni prenovljene vinograde bakreni vitriol in žveplo; g) vse vinogradniško orodje naj se oskrbi za one vinogradnike, katerih vinograde je uničila vojna; h) po dovršeni vojni naj se podari briškim občinam toliko tovarnih avtomobilov, kolikor jih nujno rabijo za vnovčenje svojih vinskih in sadnih pridelkov. 4. Resno pozivljajo, da se takoj uredi vzorna aprovizacija in nalaga vladi odgovornost za vse posledice, ki izvirajo iz obupnih aprovizacijskih razmer, katere so pod vsako kritiko. 5. Strogo naj se zasleduje, da pridejo v Brda in sploh goriški aprovizaciji vsi odstotki določene kvote za živila, ki se bodo pravilno razdeljevala na vsa naša županstva, vpoštevaje posebno ona, kojih prebivalstvo ni produciralo nikakih pridelkov med vso vojno dobo, ker je bilo pregnano z rodne grude. 6. V vsako županstvo naj dovajajo živila vojaški tovarni avtomobili aprovizacijskim komisijam, ker Brici nimamo tovarne živine. 7. Dovoli se briškemu prebivalstvu kupovati živila onkraj Idrije izven naše državne meje v Benečiji, ker sedaj trpimo lakoto in pomajkanje. 8. Preskrbi naj se nam tudi obuvalo in obleko, kakor je že uvedeno v raznih krajih našega srečnejšega zaledja. 9. Zahtevajo za vse Brice, ki so ob sovražniški invaziji zapustili svoje domove in od 21. oktobra 1915. leta dalje bivali kot begunci v zapadnih Brdih, ali pa tudi onkraj naših državnih mej, da se jim takoj nakaže begunsko podporo, ali pa državno vzdrževalnino v znesku 500 kron do 21. julija 1917. Od tega dne dalje naj se izplačuje enakoslovna dnevnina po 2 kroni za delazmožne, a po 4 krono za delazmožne osebe do 31. oktobra 1918, t. i. dokler ne spravijo pod streho vsaj svojih skromnih poljskih pridelkov. 10. Begunska podpora se izplačuje do 31. oktobra t. l. tudi onim Bricebeguncem, ki so se vrnili odkoderkoli na rodno grudo. 11. Brezplačno naj se nam preskrbi stavbeno gradivo za popravilo manjših škodovanih naših domov in gospodarskih poslopj, kakor tudi šipe in sploh kovanje za okna ter ključavnice in tečaje za vrata naših stanovanj. 12. Vsi briški kmetje in kmetjski vojaški-gospodari naj se za stalno oproste vojaške službe, da si zopet vpostavijo lastne domove in obnove svoje kmetije. 13. Vsi kdarji, mizarji, kolarji, sodarji, sploh vsi rokodelci-vojaški iz briških občin z B in C-izvidi, naj se za stalno oproste vojaške službe, da si znova vpostavijo svoje obrti za obnove naših razrušenih stanovanj ter da nam kmetovalcem popravljajo kmetijsko orodje. 14. Obnovitvena akcija Brd in Gorishe sploh ostane le na naprili, dokler se ne ooroži voja-

ške službe vsaj po enega člana onih družin, ki nimajo doma nobenega delazmožnega delalca. 15. Odpravijo naj se vse potne odredbe po železnih in Gorisko-Gradiščanski vsaj do Trsta, s katerimi se povzroča našemu ljudstvu nevarnosti in uveljavljaj naj se kot potna legitimacija za našo deželo le navadna bela legitimacija, ki jo izdajajo domače orožniške postaje oziroma policijska ravateljstva. 16. Železniški kontrolni organi morajo na naših tleh popolnoma razumeti slovenski jezik. 17. Zahtevajo, da se obnovi naša rodna gruda z našimi delavskimi in uradniškimi močmi, z domačim materialom in kapitalom, da ne bodo tuji izrabljali revščine in pravic našega naroda. 18. Uvede naj se poštne zveze po Brdih vsaj tako, da lahko enkrat na dan dobimo obvestila naših dragih domovinskih brambovcv z bojnega polja in da ohranimo zasebne in kupčijske stike s svojimi sosedi in s srečnejšim našim zaledjem. 19. Zahtevajo, da se ne prezro Brda pri izrabljanju vodnih sil naše dežele za električne naprave. 20. Slovensko se izjavljamo za majniško deklaracijo naših jugoslovanskih državnih poslancev in zahtevamo na temelju narodnega načela in hrvaškega državnega prava, naj se vse zemlje monarhije, v katerih bivajo Slovenci, Hrvatje in Srbi, združijo pod žezlom habsburško-lorenške dinastije v samostojno državno telo, ki bodi prosto vsakega narodnega gospodarstva tujecev in ki bodi zgrajeno na demokratičnem temelju. Za uresničenje te zahteve enotnega naroda zastavimo vse svoje sile.

p Smrt begunca. Na Cviblju pri Žužemberku je umrl 71letni begunc Franc Arčon, doma iz Renč št. 113 pri Gorici. Zapustil je bolno soprogo, dve hčerki in dva sina, ki sta oba v vojski.

Darovi za dr. Krekov spomenik.

XII. izkaz. — Od 16. do 22. februarja 1918.

1000 kron: Darilo »Slovenskega Naroda« (»Slov. N.« 20. febr. 1918). — **600 kron:** Čevljarska zadruga v Mirnu, začasno v Vrbovcu pri Mozirju. — **418 kron 60 vinarjev:** Štefan Lovrečič, občinski tajnik, Marezige pri Kopru v Istri. (Darovali so: Ivan Kozlovčič, Jurasi, v imenu lovcev občine Marezige 50 kron; županstvo občine Marezige, aprovizacijska komisija v Marezigan, Hranilnica in posojilnica v Marezigan po 30 kron; Ivan Kozlovčič, Jurasi, 20 kron; Ivan Babič, Babič, 14 kron, Ivan Pečenko, Truške, Dominik Banič, Vanganel, Josip Kermac, Kermci, Josip Agneletto, Tersek, Štefan Lovrečič, Marezige in en neimenovan po 10 kron; Josip Jerman Glem in Ivan Babič, Vanganel po 8 kron, Anton Grimalda, Marezige, 7 kron; Josip Babič, Burji, Anton Vergan, Popetre in Avgust Šuc, Marezige, po 6 kron; Anton Babič, Babič, Matej Kocjančič, Truške, Andrej Babič, Burje, Ivan Jerman, Glem, Ivan Jurinčič, Boršt, družina Babič, Centur in Ana Koren, Centur, po 6 kron; nadalje osem po 4 krono; dva po 3 krono; 25 po 2 kroni; 20 po 1 krono in eden 60 vin.) — **381 K 32 v:** Darilo »Slovenskega Naroda« (»Sl. N.« 16. februarja 1918). — **300 kron:** Hranilnica in posojilnica v Selcih pri Škofji Loki. — **Po 200 kron:** Občina Selca pri Škofji Loki; K. Širok, Trst (za Narodno mladinsko organizacijo v Trstu nova zbirka). — **145 K 50 vin:** Darilo »Slovenskega Naroda« (»Sl. N.« 20. februarja 1918). — **115 K 38 vin:** Ciril Munih, kaplan v Podmclcu, nabrano ob priliki podpisovanja mož in mladeničev v Podmclcu za jugoslovansko deklaracijo. — **114 kron:** Minka Gajšek, učiteljica, Dobova ob Savi, Štajersko, tamkaj nabrano vsoto (po »Slovenec«). — **106 kron:** Franc Vršič, Hotavljice, zbirko vesele družbe v gostilni pri Anžonovcu. — **104 K 80 vin:** Alojz Ferfolja, Aschbach, Spodnje Avstrijsko (po »Slovenec«). — **95 kron:** Žene in dekleta fare Bukovo na Goriskem, po Sonji Kemperle, Hudajužina. — **90 kron:** Uprava »Katoliški List«, Zagreb. — **89 kron 30 vin:** Žene in dekleta vasi Stržišče, Znojile in Kal na Tolminskem, po Sonji Kemperle v Hudajužini. — **88 kron:** Samci v Brežicah del čistega dobička od Silvestrovega večera. — **87 kron:** Zinka Cerjak, učiteljica, Prevorje pri Pilštajnu, Štajersko. Nabrala v narodno-zavedni družbi v narodni hiši g. Martina Vrečko v Zegru; župnija Prevorje (darovali so: Roman Škerbs, Prevorje, 30 kron; Zinka Cerjak sama 13 kron; Dorče Sardoč iz Gorice, Fr. Staré iz Medvod pri Ljubljani in Josip Hren, Nazarje v Savinski dolini po 10 kron; Martin Vrečko, Zeger in Franc Šetinc, Prevorje po 6 kron; Cilka Vrečko, Zeger, Micika Šetinc, Prevorje in Mirko Leban iz Trsta po 4 krono). — **84 kron 70 vin:** Stana Stres, učiteljica v Nemškem Rutu pri Grahovem, Gorisko, nabrala obenem s podpismi za majniško deklaracijo istotam. — **82 kron 92 vin:** Žene in dekleta v vasi Slavina (po »Slovenec«). — **73 kron:** Alojzija Komljanec, Škofja pri Mokronogu. Zložile žene in dekleta v občini pri podpisovanju za jugoslovansko deklaracijo. — **68 kron 30 vin:** Goriski begunci na Bledu. Poslal Fr. Kovačič. — **56 kron:** Slovenski častniki od J. G. Z. II/87, vojna pošta 304 po Ant. Kappus. — **53 kron 24 vin:** Prebivalci v župniji Šmarje pri Kopru; poslal J. Cemažar, župnik istotam s pripombo: Malo je, ker smo ubogi, ampak iz hvaležnega srca do našega nepozabnega dobrotnika. — **53 kron:** Franc Zajc, župni upravitelj, Bela peč. Od tega so darovali 33 kron goriski begunci, bivačji v Beli peči (po Tomažu Flajsu) kot izraz ljubezni in spoštovanja ter hvaležnosti očetu siromakov beguncem in 20 kron župni upravitelj Fr. Zajc kot znak spoštovanja in hvaležnosti svojemu dobremu učniku. — **Po 50 kron:** Franc Zorec, enoletni prostovoljec, vojna pošta 356, dar šestih slovenskih enoletnih prostovoljcev ob odhodu na bojišče; županstvo občine Cerkno na Goriskem; J. Brodar, posestnik, Hrašče pri Kranju; Bralno društvo Gornji Grad (po »Slovenec«). — **45 kron:** Angel Žigon, desettik, Seilbahnkommando št. 11, Blitzweg, Darovali so: on sam 15 kron; Peter Puliselič, Andreja Kokančič in Peter Felenta po 10 kron s pripombo: Za vašega najhvalejšega Jugoslovana. — **42 kron:** Cerkveni pevci iz Senčurja pri Kranju. — **40 kron:** Avg. Lukeš, poročnik, M. W. Bt. 1/1, Postojna. Zložili štirje češki častniki v Žepi pri Postojni s temi-le vsticami: Zelo nas je veselilo, da vedo tudi v tako malih vaseh ljudje o nepozabnem dr. Kreku in da nabirajo za njegov spomenik. Pridružujemo se tudi mi in pošiljamo ta znesek v vašo slavo in čast dr. Kreku. — **33 kron:** Josip Hutter, št. Pavel v Lavantinski dolini, Korotko (zložilo sedem slovenskih dijakov v št. Pavlu in sicer: Marijan Marolt 10 kron; A. Colnar 7 kron; J. Kubič 5 kron; J. Aufedniček 4 kro-

ne; M. Stupica 3 krono; J. Hutter in Pegan po 2 kroni). (Dalje.)

Dnevne novice.

— **Ljubljanska cenzura.** Dne 7. marca nam je politična cenzura zaplenila ves govor poslance Ravnharja, ki ga je govoril v državnem zboru dne 6. marca. Govor naj bi prinesli po državnozborni korespondenci. Ta zaplenba je v dvojnem oziru nepravilna. Cenzura bi nam morala prej naznaniti, da govora ne smemo objaviti po stenografskem zapisniku, ker imamo sicer moralno in materialno škodo. In če tega ne stori ter vsled tega naš list priobči govor, kakor vse druge govore Jugoslovanskega kluba, bi bila njena dolžnost, da črta samo inkriminirane odstavke, v vsega govora. Vložili smo pritožbo.

— **Iz D. M. v Polju.** Duh se je omračil tukajšnji učiteljici gđ. Avgusti Erbežnik. Mesec dni je že kazala znake duševne bolezni. V pondeljek se je zaprla v svoje stanovanje in ni občevala z nikomur. V petek pa je zapustila svoje stanovanje pomanjkljivo oblečena in bosa. Ker je bilo njeno življenje v nevarnosti, so jo oddali v blaznico na Studenec. Stradanje, duševna napetost, napor v šoli, privedlo jo je tako daleč. Da bi v doglednem času ozdravela, je zelo dvomljivo. — V pondeljek, dne 4. t. m. ponoči je ustrelil straznik na postaji v Zalogu ruskega vojnega ujetnika. Strel je dobil v glavo, bil je takoj mrtev. Na klic »stoj« se ni ustavil. — Vreme imamo skrajno neugodno: dež, sneg in zopet dež, vsled česar imamo silno blatna pota. Sušec je v prvih dneh pokazal vse svoje mojstrstvo v vremenu. M.

— **Slavnostno odlikovanje pri premogokopu v Zagorju.** V nedeljo, dne 3. t. m. se je vršilo v pisarniškem poslopju trboveljske premogokopne družbe v Zagorju slavnostno odlikovanje poduradnikov, paznikov ter delavcev z »vojnim križcem za civilne zasluge«. Slavnosti so prisostvovali: predstojnik c. kr. okrožnega rudarskega urada c. kr. rudniški svetnik inž. Vinko Strgar, ravatelj premogovnika inženir Julij Pauer, rudniški in okrožni zdravnik dr. Tomo Zarnik ter vse rudniško uradništvo. Rudniški svetnik Strgar je nagovoril zbrane delavce ter se spominjal s toplimi in priznalnimi besedami dela rudarjev v vojni. Povdarjal je, da je ravno neumornemu delu rudarjev pripisati velik del uspehov, ki so se dosegli v tej vojni, ter da je Nj. Veličanstvo, docela upoštevala to dejstvo, imenovalo rudarje »junake dela« ter jih počastilo s podelitvijo odlikovanj. Nato je g. svetnik Strgar pripel odlikovancem na prsa vojni križec ter končal to lepo slavnost s slavoklicem na Nj. Veličanstvo, kateremu so se vsi navzoči z navdušenjem odzvali.

— **Duhovniška vest.** V četrtek, dne 7. marca je bil preč. g. Ivan Bohanec, dekan v Šmarju pri Jelšah, inštaliran v Mariboru za častnega kanonika.

— **Odlikovan je bil s častnim znakom Rdečega križa II. razreda g. Josip Frank,** vodja poštnega urada v Čermošnjicah.

— **Čedne poštno razmere.** Prijatelj nam piše: Danes (8. t. m.) sem prejel dopisnico, ki je bila oddana na Dunaju dne 23. februarja. Dopisnica je trgovskega značaja, pisana jasno s strojem in natančnim naslovom! Šlo se je za neko kupčijo, katera je vsled te malomarnosti šla po vodi!

— **Smrtna kosa.** V Kuželju na Hrvatskem je umrl nagle smrti dne 23. februarja t. l. učitelj Peter Randić, star komaj 35 let. Bolehal je že dalj časa.

— **»Slovenec« in ranjenci.** Slovenska zdravnica nam piše iz neke dunajske bolnišnice: »Slovenec« vsak dan točno priha. Koliko veselja napravijo med ranjenici ti domači glasovi in vesti, se skoro ne da popisati. »Ali je novi »Slovenec« že prišel?« je prvo vprašanje, ko pridem k viziti. In kar na smeh jim gre, ko potegnem liste iz žepa. Težko ranjeni Slovenec iz Sp. Štajerske, ki nima interesa za nobeno stvar, ki se godi okrog njega, se kar poživlji, ko vidi, da prihajam s »Slovencem«. Komaj pričaka, da mu začne čitati tovariš iz njega. — Pri totile reči človek pozabi, da ga kaj boli, mi je odgovoril zadnjič na vprašanje, kako se počuti. — Kar lepo jih je videti, ko sede vsak s svojim kosom v kotu; če ni drugače, jih razrežejo v posamezne liste, da je omogočena na ta način večja »razširjenost«. In Hrvatje, ti so šele goreči nanj! »Daj, molim te, doktorice, i meni komad.« — »Pa vi to ne razumiete, jer je slovenski.« — »Braća ste nama, zašto ne bi onda razumio?« To je odmev Krekove ideje! Ker sem ravno pri dr. Kreku, naj omenim še to, da so vsi, od prvega do zadnjega, za Jugoslovansko deklaracijo; izjave občin zanjo so tudi ene najbolj priljubljenih poglavij.

— **Umrl je Harijan na Notranjskem** Jakob Forca. Pri vojaki si je nakopal neozdravljivo bolezen, ki ga je spravila v prezgodnji grob.

— **Za osipele slovenske vojak** nam je izročil g. Anton Kramar iz Radovljice zbirko 41 K 40 vin.

— **Ljubljanska kreditna banka in draginske doklade.** Glede tega smo prejeli od

prizadetih daljši dopis kot odgovor na notico v »Slov. Narodu« od dne 28. februarja. Brezuspšno bi bilo, če bi se ta polemika nadaljevala, zato jo smatramo za zaključeno.

— **Oroslav Bric umrl.** Litijški župan Oroslav Bric je umrl. Pretresla in v dno srca nas je zbolela ta žalostna vest, saj je z njim izgubila S. L. S. med zvestimi enega najzvestejših pristašev: moža, prepojenega z duhom naših načel, ki je popolnoma umeval potrebe, katere zahteva naša doba. Sin ugledne rodbine se je izučil pekarske obrti. Delal je kot pekovski pomočnik tudi v Ljubljani, kjer se je izsolal na shodih Slovenskega katoliškega delavskega društva in pri predavanjih S. K. S. Z. v naših načelih. Sam se je kot pomočnik pridno izobraževal, sam pazno in z veseljem bral časopise, dr. Krekov Socializem in Črne bukve kmečkega stanu; zanimal se je kot pomočnik sploh za vse stvari, ki so v zvezi z našimi delavnimi stanovi: s kmetom, obrtnikom in delavcem. Vrnil se je domov kot zrel mož in pričel delati kot samostojen pekovski mojster in prevzel tudi gospodarstvo domačega posestva. Duha, ki se ga je navzel v Ljubljani, je pričel širiti med svojimi domačimi. Sodeloval je takorekoč v vseh naših organizacijah v Šmartnem in v Litiji: v izobraževalnih in v gospodarskih; bil je navdušen »Orel« in organiziral je tudi litijško delavstvo. Naši stranki je pridobil litijško občino; izvolili so ga za litijškega župana. Bil je dober, skrben, pravi litijški župan: vse mu je zaupalo. Posebno se je zanimal za združništvo. Bil je tudi odbornik Gospodarske zveze. Nastopal je na shodih kot ljudski govornik in je bil kot tak zelo priljubljen. Nobene naše priredbe v Ljubljani ni zamudil: kadar so klicale naše organizacije deželane v Ljubljano: litijški župan je prišel. Veliko dobrega je storil prijatelj Bric ljudem: lahka mu bodi sodba!

— **Naglost pošte.** Večje število denarnih nakaznic, ki so došle v Ljubljano dne 28. februarja, nam je vročil poštni urad danes, dne 11. marca. Toliko v pojasnilo cenj. novim naročnikom, ki bodo vsled tega 10 dni prepozno postreženi.

— **Nova prebiranja letnikov 1899. do 1894.** se vrše meseca aprila na Ogrskem in Hrvatskem. Isto se dogodi tudi pri nas v Avstriji.

— **Preki sod za vse vojaške osebe** so proglasili na Hrvatskem in v Slavoniji.

— **Brošuro »Samoodredjenje naroda i Madžari«**, o kateri smo že poročali in ki bi imela te dni iziti v nemščini pod naslovom »Selbstbestimmungsrecht der Völker und die Magyaren«, je zagrebška cenzura v celoti zaplenila.

— **Iz politične službe v Dalmaciji.** Grof J. Thun, sedanji dalmatinski namestništvni podpredsednik bo v kratkem imenovan za predsednika češke sekcije šolskega sveta v Pragi, okrajni glavar v Dubrovniku Renkin pa bo prestavljen v Trst k ravnateljstvu državne policije.

— **Frank Wedekind umrl.** Dne 9. t. m. je v Monakovem umrl nemški pesnik Frank Wedekind vsled operacije na črevesju, star 54 let. Imel je viharno življenje za seboj. Bil je v najrazličnejših podjetjih zaposlen, tako pri Maggijevi tovarni, pri cirkuzih, v gledališčih, v uredništvih političnih časopisov, deloval je kot kabaretni pevec, pesnik, igralec, dramatik, dramaturg, recitator, politik. Zaradi pesmi, ki jih je spesnil o nemškem cesarju v »Simplicissimusu«, je predsedel nekaj mesecev ječe v trdnjavi Königstein. O njegovih dramah so sodbe zelo različne; gotovo je, da je imel mnogo daru, a da mu ni bilo sojeno, ustvariti trajno in vsestransko dovršeno delo.

Ljubljanska aprovizacija.

a **Marmelada na rumene izkaznice C št. 1 do 1500.** Stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do 1500 prejmejo marmelado v torek, dne 12., v sredo, dne 13. in v četrtek, dne 14. marca pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: **V torek, dne 12. t. m. popoldne od 2. do 3. št. 1 do 100;** od 3. do 4. št. 101 do 200; od 4. do 5. št. 201 do 300. **V sredo, dne 13. t. m. popoldne od 8. do 9. št. 301 do 400;** od 9. do 10. št. 401 do 500; od 10. do 11. št. 501 do 600; popoldne od 2. do 3. št. 601 do 700; od 3. do 4. št. 701 do 800; od 4. do 5. št. 801 do 900. **V četrtek, dne 14. t. m. popoldne od 8. do 9. št. 901 do 1000;** od 9. do 10. št. 1001 do 1100; od 10. do 11. št. 1101 do 1200; popoldne od 2. do 3. št. 1201 do 1300; od 3. do 4. št. 1301 do 1400; od 4. do 5. št. 1401 do 1500. — Vsaka oseba dobi 1 kg. — 1 kg stane 2 kroni.

a **Prodaja petroleja** na izkaznice se konča v sredo, 13. t. m. Levi in srednji del petrolejskih izkaznic s črko A in B naj stranke shranijo za prihodnjo prodajo petroleja.

a **Prodajalci petroleja** se vabijo, da predložijo vse izkaznice za petrolej v četrtek dne 14. t. m. v mestno posvetovalnico, ter naznanijo koliko imajo še ostanka petroleja.

a **Prodaja zdroba.** Koruzni zdrob se bode prodajal od torka 12. t. m. do vštete sobote 16. t. m. Na vsako izkaznico za moko se dobi četrt kg koruznega zdroba, kilogram po 88 vinarjev. — Ostanek vsega ostalega blaga je napovedati zanesljivo v ponedeljek 18. t. m.

Vesel dogodek v cesarski hiši.

Cesarica je včeraj, 10. marca dopoldne ob 10. uri 45 minut v Badnu pri Dunaju srečno povila princa. Cesarica in novorojeni princ se počutita dobro. Včeraj popoldne je bilo izdano naslednje zdravniško poročilo: Nj. Veličanstvo cesarica in kraljica je danes, v nedeljo, 10. marca ob 10. uri 45 minut povila nadvojvodo. Nj. Veličanstvo se počuti popolnoma dobro. Novorojeni nadvojvoda je zdrav in močan. — Dvorni svetnik profesor Peham, dvorni svetnik Alsenmänger in dr. Delux.

Ob vseh popoldne je 101 strel naznanil Dunajčanom rojstvo cesarskega princa. Erarična poslopja so okrašena z zastavami. Popoldne so bile v vsej monarhiji po garnizijskih mestih za vojaštvo zahvalne pesmi. Na Dunaju je v slavnostno okrašeni votivni cerkvi opravil zahvalno pesem vojaški škof Bjelik. Navzoči so bili med drugimi: generalni polkovnik nadvojvoda Jožef Ferdinand, maršal nadvojvoda Friderik, vojaški poveljnik, mnogo drugih generalov in višjih častnikov ter odposlanstvo čet dunajske garnizije. Cesar se je ob 6. uri zvečer udeležil zahvalne pesmi v mestni župni cerkvi v Badnu.

Ljubljanske novice.

lj **Cerkveno.** Radi srečnega poroda v cesarski hiši bo v sredo 13. marca ob 10. uri opravil presv. g. knezoškof v stolni cerkvi pontifikalno sv. mašo; ob koncu se bo zapel slovesen »Te Deum laudamus«. Vernike vabimo, da se slovesnosti v obilnem številu udeležijo ter molijo za cesarsko hišo in za Avstrijo, kateri naj Gospod čim prej podeli časten in trajen mir v smislu papeža Benedikta XV. in cesarja Karla I.

lj **Hišni posestniki in občinstvo sploh** se nujno pozivlja, da skrbje za to, da se okrase povodom rojstva cesarskega princa hiše z zastavami. Ljubljana naj pokaže, kakor vselej tudi sedaj, da se iskreno veseli tega vselega dogodka v cesarski rodbini.

lj **Za konferenco katechetov**, ki bo v sredo, 13. marca ob šestih zvečer v posvetovalnici Katol. tiskarne, je določen tale spored: 1. O sestavi nove veroučne knjižice za prvence. (Poroča prof. dr. G. Pečjak.) — 2. O razlagi težjih mest v svetopisemskih zgodbah. (Ref. katehet A. Čadež.)

lj **Kongregacija gospodov** ima danes zvečer ob 7. uri redni shod v Marijanski kapeli. Želi se polnoštevilna udeležba.

lj **Cel sod marmelade** je te dni padel z voza na Sv. Jakoba trgu pred Severjevo trgovino, kjer je stekla vsa marmelada po blatu. Okrog »mlake« je bilo vse polno otrok, ki so sladko marmelado polizali do blata.

lj **Dražba konj.** Dne 16. t. m. se vrši v Nušakovi vojašnici (Pred konjušnico) dražba za vojno službo nesposobnih konj. Dražba se prične ob 9. uri popoldne. Reflektanti za te konje se morajo izkazati z legitimacijo pristojne politične oblasti, na kateri mora biti navedeno koliko konj rabijo. Kupčevalci in mešetarji so pri tej dražbi izključeni.

lj **Bolniška blagajna samostojnih obrtnikov v Ljubljani** naznanja svoj redni občni zbor, kateri se vrši v nedeljo dne 17. marca 1918 ob pol 2. uri popoldne v gostilni pri Lovšinu (Černe), Hilsnerjeva ulica št. 14. K obilni udeležbi vabi odbor.

lj **Umrli** so v Ljubljani: Ivan Prižbil, podravnatelj banke »Slavije« in hišni posestnik, 58 let. — Ana Murovec, užitarica, 88 let. — Franciška Sedej, bolniška devica, 36 let. — Uršula Kremžar, delavka v tobačni tovarni, 28 let. — Janez Skodlar, mestni delavec, 77 let.

lj **Ženski odbor za vojne invalide** se ustanovi na sestanku, ki se vrši v sredo, dne 13. t. m. v Alojzijevešču na Poljanski cesti št. 4. I. nadstr., pisarna »Dobrodelnost«, ob 5. uri popoldne. Gospe in gospodične pridite v obilnem številu!

lj **Prostovoljni prispevki** za vdovski in sirotinski sklad c. kr. črnovojniškega okrajnega poveljstva štev. 27 v Ljubljani. Glasom poročila upravnega odbora so dospeli temu skladu sledeči denarni prispevki: XXII. izkaz: Franc Saler, tin. straže rešipicijent, Metlika, K 2.—; župni urad v Sori, okraj Kranj, K 183.24; Ivan Schaffer, nadporočnik v evidenci, Ljubljana, K 50.—.

lj **Našel se je večji zavitek v Kolodvorski ulici.** Dobi se pri g. Firantu, Ambrožev trg štov. 3. — Našla se je v petek v Kolodvorski ulici denarnica z manjšo vsoto denarja. Dobi se v Škofji ulici 7. pritličje, desno. — Našel se je možki čevelj. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi pri g. Brodniku, Radečkova cesta št. 8.

lj **Izgubil se je včeraj dopoldne** na glavnem kolodvoru pred odhodom brzovlaka muš-skunks. Pošten najditelj naj ga

odda proti dobri nagradi v trgovini Zabret v Prešernovi ulici.

lj **Izgubila se je v četrtek na južnem kolodvoru** ob 6. uri zvečer listnica z znatno svoto denarja. Pošten najditelj naj jo prinese proti nagradi na c. kr. policijsko ravnateljstvo.

Narodno gospodarsivo.

g **Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici.** Interesantje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o odredbi urada za ljudsko prehrano z dne 4. marca 1918, drž. zak. št. 85, zadevajoči uravnavo prometa s sladkornim blagom in slaščicami; o izpopolnitvi, oziroma premembi ministrske odredbe z dne 18. maja 1917, zadevajoče prepoved izvoza in prevoza raznih predmetov, med drugim: svežih sliv, orehov, lešnikov, cementa tarifne št. 399, čistega zlata in srebra, legiranega zlata in srebra v denarju in šibicah (doslej v potovalskem prometu do najvišjega zneska 20 kron dovoljen izvoz srebrnega denarja je sedaj docela prepovedan), izdelkov in polizdelkov iz zlata in srebra, juvelirskega blaga, zlahtnih kamnov, biserov itd. (ministrska odredba z dne 5. februarja 1918, drž. zak. št. 54); o osrednjici za blagovni promet (Warenverkehrszentrale) v Lublinu, ki ji je namen posredovati, urejati in pospeševati trgovski promet med monarhijo in inozemstvom ter vojaškim upravnim okolišem na Poljskem; o kontroli potnikov in predpisih za potne liste na Švedskem; o svetovnem trgu za srebro l. 1917; o problemih železninske industrije v Italiji po vojski; o kovinskem trgu v Švici; o švedskem lesnem trgu; o švedski stavbi industriji (izvoz izgotovljenih lesenih hiš na Francosko, v Belgijo in Italijo); o papirnem trgu na Švedskem; o položaju na švedskem trgu za lesno gmo (Holzmasse); o izdelovanju papirne preje in papirnega blaga na Švedskem; o brzovoznem blagovnem prometu v Švedsko; o prepovedi izvoza raznega blaga iz Švedske in Norveške; o prometu z Rusijo in Ukrajino; o gospodarskopoličnem položaju na Ruskem; o denarnem prometu z Rusijo in o nameri v Rusijo uvesti zahodnoevropsko štetje časa; o izvozu kos na Rusko; o pogajanjih med Ameriko in Norveško; o ruski zunanji trgovini l. 1917; o uvozu in izvozu železa na Švedskem. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pisмено.

Razne novice.

r **Slika z bojnih poljan.** Evo jih, kako korakajo naši fantje v metežu proti strelnim jarkom. Korakajo kakor nemi. Utihihile so vse sepe pesmi, s katerimi so si krajsali in slajšali dolgo naporno pot, utihnil jim je smeh, samo orožje zaročilo pri vsakem koraku. Veselo jim škriplje pod nogami sneg, a jasne zvezde jim svetijo na pot, mnogemu morda poslednji-krat. Različna je njih sterost, različen poklic. Temu tukaj že sivijo lasje, a njegov tovariš je mladenič malodane otroškega lica. Korakajo edini k edinemu cilju. Krepka postava širokoplečega vojaka junaka, umerjen, smel korak priča jasno in glasno da mož ni novinec, da gre za dom med bojni grom morda že drugi in tretjič. Le novinec se strese in zgane, ko v dalji zagmni. Nebo se žari v rdeči zarji, a v spominu mu vstaja misel za misljo, ki plava tja v tiho vasico. Tam daleč leži selo v snegu, stoji rodna koča, kjer je preživel srečno, brezskrbno mladost, otroška leta, kjer je sijalo najn solnce s sladkim materinskim nasmehom, kjer je živel ob vrisku in pisku s svojimi vrstniki. Oj, spominja se tudi nje — vroga kmetijskega dekleta. A prišla je vojska, neizprosna kruta vojska. Moral je z drugimi vrstniki vred zapustiti srečno selo. Oh, kako težka je bila ločitev, težka tako, da je ne pozabi nikdar nikoli. — Drugi stopa z lenim korakom, oženjen je in ima drobno deco doma. V duši nosi sliko srečne družine, veselih otrok, med katerimi je živel srečno in zadovoljno še pred komaj petimi meseci. Drobne ročice sklepajo v srčno molitev, da bi se preljudi oče kmalu, kmalu vrnili domov. Solza za solzo mu kane na mrzla, neprijazna

Podpisana soproga, potrta neizmerne žalosti naznanja v svojem imenu, kakor tudi v imenu vseh sorodnikov, vsem prijateljem in znancem, da je vsemočeni Bog v svojem neumljivem sklepu po dolgotrajni mučni bolezni, dobro pripravljeno in boguvidnega, previdnega s sv. zakramenti za umirajoče, v polni moški dobi 36 let poklical danes ob 2. uri ponoči k Sebi v večnost gospoda

Oroslava Bric-a

župana, posestnika itd. itd.

Pogreb nepozabnega bo v torek, dne 12. marca t. l., ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Litija 7, na mestno pokopališče v lastni grob.

Slovesno mrtvaško opravilo bo v tukajšnji cerkvi v sredo ob 9. uri dopoldne.

Na željo pokojnika se vsi venci hvaležno odklanjajo v korist dobrodelnim namenom. Prosi se tihega sožalja.

Blagi rajni se priporoča vsem znancem in prijateljem v blag spomin in v pobožno molitev!

Litija, dne 10. marca 1918.

Marija Bric.

tuja tla. Pred stotnijo stopa častnik lepe vnanosti, na prsih se mu sveti vrsta vojnih svetinj. Morda on edini od cele stotnije tako samozvestno in hladno koraka na odkazano mu mesto. Osirotel je v zgodnji mladosti, solnce materine ljubezni ga ni gredo. Vojaška akademija je bila njegova domačija, še nikdar mu niso spomini zablodili v vojašnico, iz katere ga je vojska osvobodila. Nastopil je v polku kakor praporščak, prikupil se je višjim vsled svoje hrabrosti, a moštvo s svojim neizčrpnim humorjem. Stotnija mu je bila družina, a moštvo njegovi otroci. Vse eno mu je, če ga zadene danes krogla ali jutri in če pade prvi med vsemi. Nikogar nima, ki bi žaloval za njim, samo moštvo bo morda žalostno stalo ob njegovem grobu. Starodavne lipe ob cesti priklanjajo vrhove in šepetajo: Koliko vas je že šlo mimo nas po tej cesti, koliko se vas vrne domov, ki boste za delo in življenje nezmogni, koliko vas bo počivalo v tuji zemlji, sovražni deželi? — Junaki korakajo vsi oboroženi v strelske jarke. Kateri izmed vseh se vrne?

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. Ž. Ne moremo priobčiti, rokopisov ne vračamo. — V. B. v P. Bilo bi konfiscirano.

Hranilnica in posojilnica v Šmartnem pri Litiji naznanja, da je član načelstva gospod

Oroslav Bric

posestnik, župan itd.

dne 10. marca t. l., previden s sv. zakramenti, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb bo v torek, 12. marca ob 4. uri popoldne.

Sv. maše-zadušnice bodo v sredo, 13. marca, ob 9. uri v Litiji.

Litija, dne 11. marca 1918.

Matej Rihtar, načelnik.

Okrajni cestni odbor litijški naznanja, da je njegov načelnika namestnik, gospod

Oroslav Bric

posestnik, župan itd.

dne 10. marca t. l., previden s sv. zakramenti, v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v torek, 12. marca, ob 4. uri popoldne.

Mrtvaško opravilo bo v sredo, 13. marca, ob 9. uri v Litiji.

Litija, dne 10. sušca 1918.

Leopold Hostnik načelnik.

Županstvo v Litiji sporoča pretužno vest, da je župan litijški, skrbni in neumorni sedemletni občinski predstojnik gospod

Oroslav Bric

danes mirno v Gospodu zaspal. Pogreb se vrši v torek, dne 12. marca, ob 4. uri popoldne.

Litija, dne 11. marca 1918.

Okrožni zdravstveni zastop litijški naznanja, da e njegov načelnika namestnik gospod

Oroslav Bric

posestnik, župan itd.

dne 10. marca t. l., previden s sv. zakramentu, v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v torek, 12. marca, t. l., ob 4. uri popoldne.

Mrtvaško opravilo bo v sredo, 13. marca, ob 9. uri v Litiji.

Leopold Hostnik načelnik.

Krajni šolski svet v Litiji naznanja pretužno vest, da je gospod

Oroslav Bric

predsednik krajn. šolskega sveta in član c. kr. okraj. šolskega sveta danes mirno v Gospodu zaspal.

Litija, dne 10. sušca 1918.

Brez posebnega obvestila.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanjem pretužno vest, da se je naš iskreno ljubljani dobri soprog, oziroma oče, brat, svak in stric, gospod

Oskar Gaberščik

župan, bivši državni poslanec, tovarnar veleposestnik v Tolminu,

v soboto, dne 9. t. m., nenadoma preminul.

Truplo nepozabnega pokojnika se v ponedeljek, dne 11. marca 1918, ob 4. uri popoldne v hiši žalosti, Dvorski trg št. 3, svečano blagoslovi, položi na pokopališče pri Sv. Križu začasno v lastni grob in pozneje prepelje v Tolmin.

Sv. maše-zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

V Ljubljani, dne 10. marca 1918.

Leopoldina Gaberščik, roj. Konjedić, soproga.

Oskar, Rudi, Andrej, Ivo in Leo, sinovi.
Zora, Vera in Jolanda, hčere.
Ferdinand Gaberščik, brat.
Julija Gaberščik, sestra.
Mestni pogrebni zavod.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanjem pretužno vest, da se je naš iskreno ljubljani, dobri in skrbni soprog, oziroma oče, sin in brat, gospod

Ivan Bostič

trgovca, posestnik in gostilničar

kot vojak odlikovan z železnim zasluznim križcem na traku hrabrostne svetinje, dne 5. marca v starosti 34 let pri vožnji po železnici v Zagorju ob Savi ponesrečil ter se isti dan v bolnišnici v Celju preminul. Zemeljski ostanki blagega pokojnika se pokopujejo na pokopališču v Celju v petek, dne 8. marca, ob 3. uri popoldne.

Sv. maše-zadušnice se bodo opravile v št. Juriju pod Kumom.

Št. Jurij pod Kumom (Radeče-Z. most), dne 6. marca 1918. 804

Ivanka Bostič roj. Dornik, soproga.
Josip Bostič, brat.

Terezija Dolinšek roj. Bostič, Franja Brinjevec roj. Bostič, Alojzija Vranič, roj. Bostič, sestre.

Milan, Viljem, Milena, Vladimir, otroci.
Franc in Marija Bostič, starši.

Brez vsakega posebnega obvestila.

Umrla je danes naša ljubljanka

Lizika

stara šele 22 let. Pokopali jo bomo v ponedeljek, 11. t. m.

Gomilsko, dne 8. marca 1918.

Franja Virant
mama.

Mici, Tončka, Julka
sestrice.

Sprejme se takoj dobra kuharica. Plača po dogovoru. Istotam se sprejme tudi šivilja na dom. Derenda, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadstr.

Sprejem

otroka v oskrbo

Plača po dogovoru. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 758.

Kupim MREŽO

125 metrov ali bodečo žico 400 metrov, tudi staro dobro ohranjeno za ograjo, ali pa zamenjam za živila. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod šte. 780.

Kupim iz druge roke mlatilnico

v vrtilom ali motorjem, ki je v dobrem stanju. Ponudbe pod šifro: A. B., poštno ležeče, Črni vrh pri Idriji.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze iskrenega sočutja, ki so nam došli ob smrti našega iskrenoljubljene, nepozabnega očeta oziroma starega očeta, strica in tasta, gospoda

Antona Perhavca

in za častito mnogoštevilno spremstvo povodom dne 28. svečana t. l. vršečega se pogreba izrekamo tem potom vsem udeležencem svojo najiskrenejšo zahvalo.

Spominjati se hočemo posebno častite duhovščine, cenj. zastopnikov c. kr. uradov, njim na čelu blag. g. okr. glavarja dr. Pilshoferja, spoštovanega učiteljskega, katero je spomin rajnega počastilo tudi s spremstvom šolske mladine, katerim bodi izrečena najtoplejša zahvala.

Vipava, dne 5. sušca 1918.

Zalujoči ostali.

Zahvala.

Za ljubezni polno sočuvstvovanje ob prebriski izgubi naše ljubljene

Lydi

za poklonjeno prekrasno cvetje ter za obilo spremstvo pri pogrebu izrekata svojo globokočutečo, srčno zahvalo

Pavel in Marija Pollak.

Zahvala.

Povodom smrti moje blagopokojne soproge

Alojzije Osim roj. Poljšak

se zahvaljujem vsem prebivalcem Sv. Križ-Cesta, cenj. železničarjem proge Prvačina-Ajdovščina za krassen venec, vsem sorodnikom in prijateljem, pred. duhovščini, gg. žel. uradnikom in cenj. vojaštvu, kateri so spremili mojo nepozabljeno k zadnjemu počitku. Posebna hvala pa blagorodnemu g. zdravniku dr. Brecljnu iz Gorice, sedaj v Ajdovščini, za njegov neumorni trud. 792

Sv. Križ-Cesta, 4. sušca 1918.

Alojzij Osim

prožni mojster c. kr. državne železnice Prvačina-Ajdovščina.

OBRABljENE čevljarske, mizarske, ključavničarske, kovaške PILE se sprejmo v prenovitev. Kje, pove uprava »Slovenca« pod šte. 808, ako se priloži znamka za odgovor. 808

Kupim dobro ohranjen otroški voziček

Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Voziček« šte. 51. 814

Mizarski poslovođa

koli je več komisijonalnega posla, se išče. I. hrvatska stolarska udruga, Zagreb.

Podobar se išče

I. hrvatska stolarska udruga, Zagreb.

Tapetarski poslovođa

koli je več delov z usnjem, se išče. I. hrvatska stolarska udruga, Zagreb.

MLNAR

samostojen delavec, star 30 do 50 let, dobi dobro in trajno mesto s celo oskrbo v hiši. Pismene ponudbe je poslati na naslov: Brača pl. Dolanjski, Sv. Jana pošta Jaska, Hrvatska. 800

Begunec, vaje vsega kmečkega dela, išče službe pri kakšni družini na deželi. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 793.

Proda se

hiša

v Zgornji Šiški šte. 97.

Poziva se pri Jožetu Žitnik, Šmarje-Sap.

Zamenjam 2 metra bukovih drv za živila. Pojasnila Sv. Petra cesta št. 66, pritličje, od 10. do 3. ure popoldne.

Kuharica

na deželo, k večji družini, se išče. Plača mesečno 40 kron. Ponudbe: Julijana Valenčič, Trnovo na Kranjskem.

Išče se prodajalka

zmožna obeh jezikov, katera je že službovala v knjižarni ali papirni trgovini. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šte. 761.

Dne 1. aprila ob 4. uri popoldne se bo prodala na prostovoljni dražbi hiša z vrtom. Posestvo je v Stražišču šte. 153. Natančna pojasnila se dobe pri gosp. Francu Tepinu v Stražišču šte. 81 pri Kranju.

SIROTA, deček (star 7 let), poštenih staršev, se želi oddati ako mogoče za svojega. Ima tudi sirotinsko ustanovo 100 kron na leto. Več se izve pismeno ali ustmeno pri Mihaelu Duhovniku v Medvodah šte. 1.

Pošteno in zanesljivo DEKLE, ki je vajeno samostojno voditi gospodinjstvo, želi službe pri kakem gospodu duhovniku v mestu ali na deželi. — Prijazne ponudbe se prosijo pismeno na upravo »Slovenca« pod šte. 781.

V najem se odda lepo

meblirana soba

z električno razsvetljavo in posebnim vhomom. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 796.

Sprejme se v trgovino Marije Rogelj v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 38

šivilja

ki razume tudi nemško.

Ženitna ponudba.

Mladenec invalid, obrtnik po poklicu, zmožen popolnoma svojega obrta, z nekaj premoženja, želi v svrhu živitve znanja z gospodinjstvom v starosti do 25 let, z nekaj premoženja v gotovini. Ponudbe s sliko, katera se vrne, naj se pošljejo na upravo »Slovenca« pod »Srečna bodočnost« šte. 772.

Kuharica

išče službe.

najraje v kakem župnišču; gre tudi v Istro. — Ponudbe na upravo lista pod št. 801.

Izkušen

organist

želi s 1. majem t. l. spremeniti službo. Zmožen je voditi samostojno tajništvo in večje pevske zборе. Priglasila na upravo »Slovenca« pod »Izurnjen« 802.

Najboljše nadomestilo za dragi in nezdavi ruski čaj in kavu nam daje novi, iz domačih rastlin napravljeni aromatični, dravi, okusni in naravni ZE-LEŠNI ČAJ (trapistni čaj). En avojček stane 50 vin. Po pošti pošilja najmanj 10 zavojčkov. JOS. BERDAJS

Ljubljana 4, Zeljarska ulica.

Išče se ženska

k starejšemu gospodu, ki zna kuhati, prati, gospodinjiti in delati na vrtu. Znanje nemškega jezika potrebno. — Ponudbe: Karl Valli, vila Valli, Jesenice, Gorenjsko.

Izvrstna

kuharica

ki zna dobro tudi vsa dela pri kmetiji in gospodinjstvu ter bi znala tudi orglati in je doma na Koroškem, želi službo v župnišče. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod šifro »Kuharica« 799.

NAČELSTVO BOVSKE OKRAJNE POSOJILNICE

tč. v Mödlingu pri Dunaju, naznanja, da bo poslovalo od 15. marca t. l. naprej v Logu pod Mangartom na Primorskem. Načelnik A. A. Mlekuš.

STAREJŠI HLAPEC za oskrbovanje govedi in MLADENIČ za vožnjo z volji se sprejmeta na večje posestvo. Prosta hrana in stanovanje ter plača po dogovoru. Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod šte. 823.

Prostovoljna javna dražba.

vozov, kozolcev, šup in drugih premičnin se vrši v četrtek, dne 14. t. m., ob 8. uri zjutraj v bivši pivovarni Mengeš.

Kupci, ki se vabijo k tej prodaji, si stvari lahko ogledajo isti dan pol ure pred začetkom dražbe. 810

KDO VE? kje se nahaja vojak Ivan Markun, zadnji o Božiču pri c. in kr. strelskem bataljonu šte. 6. Sturmzug, skupina Grando, vojna pošta 466. — Poročilo naj se pošlje proti povračilu stroškov na Ivana Markun, Eskorte-Kom. Kriegs-Gef., Galsborn, Gorenje Stajersko ali na dom: Pristava št. 6, pošta Tržič, Gorenjsko.

Na manjše posestvo pri Kamniku se sprejme lahko invalid, ki razume vrtarska dela in bi opravljati tudi dela na polju in pri hiši. — Prednost imajo oni, ki znajo tudi ravnati s konji. Oglasiti se je pri Fr. Stupici, trgovina z železnarino v Ljubljani.

Kupi se vsaka množina droži, prešanih jabolk.

Ponudijo naj se trgovcu: IVANU ČUJEŠ, CELJE.

VAJENCE

za tapetniško obrt sprejme

J. ČERNE

Dunajska cesta šte. 28. 676

CIGARETE dobi, kdor mi preskrbi STANOVANJE

obstoječe iz 2—3 sob, kuhinje in drugih pritlikli takoj ali pozneje. — Ponudbe se prosijo na upravo »Slovenca« pod šifro »Cigarete« 696.

Med kupim vsako množino

Ponudbe z navedbo cene in teže, eventualno vzorec na trgovino SREČKO TEKAUC, ZAGREB.

Cunje

suknene odrezke stare in nove, kakor vse vrste bombažastih in volnenih cunj, žaklje-vino, odeje, vrvi itd. v vsaki množini in po najvišji ceni kupuje E. KOTZBEK V KRANJU.

Hiša z gospodarskim poslopjem

vse v najboljšem stanju s žebeljakom, lepim sadnim vrtom in eno njivo iz proste roke po ugodni ceni naprodaj; isto se nahaja 5 minut od kolodvora tik deželne ceste in je sposobna za vsakovrstno obrt. — Pojasnila daje hišna šte. 12 v Gradcu v Belokrajini.

Mechanik

Matija Rozman

Stožice šte. 50, pošta Jezica pri Ljubljani. se priporoča prečastiti duhovščini ter slavnemu občinstvu za cenjena naročila novih ter popravila starih stolpnih ur, poljedelskih strojev ter motorjev na bencin.

Postrežba točna. Cene primerno nizke

Jabolčni in tepkov

mošt in vino

I. kakovost, vsako množino prodaja najceneje tvrdka

M. VILCHER,

Eggenberg pri Gradcu, Janzgasse št. 10.

Dražba konja.

Od strani c. kr. državne žrebarne šte. 3, začasno v Ormožu, bo 13. marca 1918 ob 9. uri popoldne na živinskem semnju v Ljubljani najboljšemu ponudniku dražbenim potom prodana radavska odbrana kobila šte. 62 Sheraky, orijentalški polkrvec, 8 let stara, belec z liso, 155 cm visoka. C. kr. državna žrebarna šte. 3 v Ormožu.

Prodaja

se po zmernih cenah v večji množini milo „Dob“, oglje, Wermuth-vino, bolgarski mandelini in dobro milo za pranje v večjih kosih pri trdku

A. KUSLAN, LJUBLJANA, Karlovska cesta šte. 15.

Kdor namerava prodati še kaj

kostanjevega lesa

3263 naj ga takoj ponudi trdku

J. POGAČNIK

LJUBLJANA, Marije Terezije cesta 13

Vse vojaške predmete!

Za preprodajalce

priporočam po znano nizkih cenah svojo zalogo

zvezd vseh vrst
port
portapejev
med. obvez
redov
sabelj
bajonetov
mečev
kupel
pasov
čepic

rokavice
ovojnih gamaš
usnjenih gamaš
vojaškega sukna
egal, sukna
gumbov vseh vrst
in pritliklin
izgotovlj. uniform
dežnih plaščev
kožnatih vreč
kožuhov vseh vrst

čepic
znakov
rož za čepice
ovratnikov
vseh toaletnih
galan. orjiskih
predmetov
glavnikov
krtač
mila
zobne paste

brilantne
puhra
instrumentov za
nohte
parfumov
ogledal
brivskih aparatov
potnih
necesarjev
ročnih kovčkov
velikih in malih

Splošni zavod za uniformiranje

RUDOLF BODENMULLER

Ljubljana, Stari trg 8.

3133

Odgovorni urednik: Mihael Mošker.